

KINNITATUD:

EELK Tallinna Toompea Kaarli koguduse
juhatuse protokoll 07.09.2021 nr 7/7

MUUDETUD:

EELK Tallinna Toompea Kaarli koguduse
nõukogu protokoll 15.02.2022 nr 1/3

KAARLI KOOLI

ÕPPEKAVA

SISSEJUHATUS	4
1. KOOLIKORRALDUS	6
1.1 KAARLI KOOL	6
1.2 ERIPÄRA	7
1.3 KAARLI KOOLI KESKKOND	8
1.3.1 Väärtussüsteem.....	8
1.3.2 Koolikogukond.....	9
1.3.3 Kaarli Kool sisekeskkond.....	10
1.4 KOOLI STRUKTUUR JA JUHTIMINE	11
1.4.1 Kooli struktuur	11
1.4.2 Kooli juhtimine	11
1.5 VASTUVÖTT KAARLI KOOLI	12
1.6 KOOLI KODUKORD. KOOLIVORM.	12
1.6.1 Kodukord.....	12
1.6.2 Koolivorm	13
2. ÕPPEKORRALDUS	14
2.1 ÕPPEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED	14
2.1.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid.....	14
2.1.2 Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted	15
2.2 ÕPIKÄSITUS	15
2.3 ÕPPEKESKKOND	16
2.3.1 Sotsiaalne ja vaimne õppekeskkond.....	16
2.3.2 Füüsiline õppekeskkond	17
2.4 ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ ÜLDKORRALDUS	17
2.5 ÕPPE SEOS ÜLDTEEMADEGA	19
2.5.1 Läbivad teemad	19
2.5.2 Läbivate teemade õpetamine ja lõimingu põhimõtted	19
2.5.3 Läbivate teemade ning nendega seotud õppe- ja kasvatustöö eesmärgid	20
2.5.4 Läbivate teemade käsitlemisel arendatavad üldpädevused	36
2.6. LOOVTÖÖ III KOOLIASTMES	40
2.6.1. Loovtöö mõiste ja eesmärk	40
2.6.2. Loovtöö juhendamine, vormistamine ja hindamine	40
2.7 ÜLEKOOLILISTE JA KOOLIDEVAHELISTE PROJEKTIDE KAVANDAMISE PÕHIMÕTTED	40
2.8 ÕPPESÜSTEEM KAARLI KOOLIS	41
2.8.1 Õppesüsteem	41
2.8.2 Individuaalne õppekava.....	41
2.8.3 Koolipäeva organiseerimine, õppetund.....	42
2.8.4 Tunnijaotusplaani	44
2.8.5. Eksamite korraldus Kaarli Koolis	44
2.8.6. Kaarli Kooli lõpetamine	45

2.9 ÕPPEPROTSESS KAARLI KOOLIS	46
2.9.1 I kooliaste	46
2.9.2 II kooliaste	47
2.9.3 III kooliaste	49
2.10 HINDAMISSÜSTEEM KAARLI KOOLIS	51
2.10.1 Kujundava hindamise põhimõtted Kaarli Koolis	51
2.10.2 Teadmiste ja oskuste hindamine	52
2.10.3 Kokkuvõtvad hinnangud/hinded ja järgmisse klassi üleviimine.....	54
2.10.4 Hinde vaidlustamine.....	56
2.10.5 Õpilase täiendavale õppetööle ja klassikursust kordama jätmise	56
2.11 HARIDUSLIKE ERIVAJADUSTEGA ÕPILASTE ÕPPEKORRALDUSE	
PÕHIMÕTTED JA TUGITEENUSTE RAKENDAMISE KORD	57
2.12 KARJÄÄRITEENUSTE KORRALDUS.....	59
2.13 KOOLIRAHU JA TURVALISUS.....	60
2.13.1 Kooli kriisimeeskond	60
3. LAPSE ARENGUT TOETAVALD TEGEVUSED.....	61
3.1 LAPSE ARENGU TOETAMINE VÄLJASPOOL ÕPPETEGEVUST	61
3.1.1 Hommikuring	61
3.1.2 Tunniväline tegevus	61
3.1.3 Õppekäigud	61
3.1.4 Pikapäevarühm	62
3.1.5 Huvitegevus.....	62
3.1.6 Ühisüritused	62
3.2 KAARLI KOOLI TRADITSIOONID	63
3.3. KLASSIJUHATAMINE.....	63
3.4 KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA	64
3.5. ARENGUVESTLUS	65
3.6 ÕPILASE JA VANEMA TEAVITAMINE NING NÕUSTAMINE	66
3.7 ÕPILASEGA SEONDUVAD DOKUMENDID	66
4. ÕPETAJATE KOOSTÖÖ JA TÖÖ PLANEERIMISE PÕHIMÕTTED	67
5. ÕPPEKAVA VASTUVÕTMISE, ARENDAMISE JA MUUDATUSTE TEGEMISE KORD	
.....	69

SISSEJUHATUS

Kaarli Koguduse Lasteaed-Põhikooli (edaspidi Kaarli Kool) **õppekava** on dokument, mille alusel toimub õpe selles koolis. Õppekava on aluseks kogu kooli õppe- ja kasvatusüsteemi planeerimisel ja läbiviimisel.

Kaarli Kool õppekava koostamisel toetuti ja arendamisel lähtutakse:

- põhikooli riiklikust õppekavast (edaspidi RÕK),
- teistest riiklikest ja kohalikest õigusaktidest,
- Kaarli Kooli arengukavast,
- Kaarli Kooli lasteaia kogemusest,
- Kaarli Kooli lasteaia õppekavast,
- kooli ressurssidest.

Käesolev õppekava koosneb neljast osast:

1. koolikorraldus,
2. õppekorraldus,
3. lapse arengut toetavad tegevused,
4. ainekavad (lisatud).

Käesolevas õppekavas kasutatakse alljärgnevat terminid.

Väärtused on kokkulepitud tõekspidamised koolikogukonnas, mis juhivad tegevusi ja otsustusi erinevates olukordades. Väärtused märgivad standardite seda osa, mis on seotud motivatsiooni allikate ja käitumisideaalidega.

Koolikogukond on kooslus, mille moodustavad õpilased ja nende pered, kooli töötajad ja nende pered ning kooli pidajad.

Pädevused on teadmistel, oskustel ja väärtustel põhinev suutlikkus teatud tegevusalal või -valdkonnas tulemuslikult toimida.

Õppeaasta on ajavahemik 1. septembrist 31. augustini, milles on 175 õppepäeva (35 nädalat).
Õppeaasta on jagatud viieks 7 nädala pikkuseks perioodiks.

Õppenädal koosneb viiest õppepäevast. Õpilase ühe nädala maksimaalne tunnikoormus on määratud Kaarli Kooli õppekavas.

Õppepäev koosneb tundidest ja tegevustest, mille arv ja järjekord on sätestatud kooli päevakavas.

Õppetund on üldjuhul 45-minutiline õppeühik, milles ainepädevusteni jõutakse erinevate tegevuste kaudu. Õpilaste arengust lähtuvalt võib õppetunde liita paaris- ja kolmiktundideks.

Ainekava on dokument, mis kajastab kooliastmeti ja klassiti õppeaine sisu teemade kaupa, õppetegevusi, õpitulemusi ja hindamist ning käsitleb õppekava läbivaid teemasid, üldpädevusi ja lõiminguvõimalusi.

Tööplaan on dokument, mis sisaldab täpsemat infot kõigi ainete sisu ja õppetegevuste kohta nädala jooksul ühe klassi lõikes.

Individuaalne õppekava on hariduslike ja/või arenguliste erivajadustega õpilase jaoks koostatud kava, mis loob õpilasele tingimused võimetekohaseks õppimiseks ja arenemiseks. Individuaalne õppekava koostatakse vastavalt vajadusele.

1. KOOLIKORRALDUS

1.1 KAARLI KOOL

Kaarli Kool on kristliku suunitlusega alus- ja -üldhariduslik eraharidusasutus.

Kaarli Kool toetub ajast-aega püsinud kristlikele põhiväärtustele, mis kannavad armastust Jumala, ligimese, loodu ja iseenda vastu; mis kannavad kõigi jaoks lootust parema maailma ja usaldusväärse tuleviku suhtes. Kaarli Kooli eesmärgiks on olla sellise väärtuskeskkonna kandja, mis kujundab noore inimese elutervet suhet teda ümbritsevasse ja iseendasse. Lisaks teadmiste ja oskustele loob kool pinnase lapse väärtushinnangute kujunemiseks.

Eelkõige toimub Kaarli Koolis väärtuskeskkonna kujundamine läbi täiskasvanu eeskuju, suunamise ja toetuse, läbi jäljendamise, isiklike kogemuste ning omandatud teadmiste kaudu.

Kaarli Kooli missiooniks on aidata ja toetada lapse arengut lähtuvalt tema ealistest iseärasustest ning arvestades tema individuaalsust. Tihedas koostöös kodu, kiriku ja ühiskonnaga luuakse koolis arendav ja turvaline keskkond uute teadmiste ja oskuste omandamiseks ning kindla väärtussüsteemi kujunemiseks, et tagada lapse toimetulek elus ja edaspidisel arenguteel. Kaarli Kool on orienteeritud perekondadele, kes peavad oluliseks kristlikku maailmavaadet ning lähtuvad oma kasvatuspõhimõtetest kristlikust väärtussüsteemist.

KAARLI KOOLI KOLM SAMMAST

Keskkond

- Ühiste väärtustega ja maailmavaatega inimesed - laps, lapsevanem, õpetaja.
- Kodune, turvaline õhkkond.
- Ühisvastutus. Meie kool on meie ühine asi.
- Eeskuju õpetab.
- Kristlik maailmavaade on loomulik osa igapäevasest elust.
- Omavaheliste suhete aluseks on avameelsus ja vastastikune austus.

Kogemus

- Iga koolipere liikme isiklik võimalus kogeda püha, osadust, rituaale, vaimset kasvamist.
- Õpitu sidumine isikliku elu ja igapäevase eluga.

Teadmised

- Õpivad kõik – laps, lapsevanem, õpetaja.

- Laiapõhjalised teadmised, mis aitavad teha valikuid ja võtta vastutust.
- Võrdselt oluline on inimese füüsiline, vaimne ja intellektuaalne areng.

1.2 ERIPÄRA

Kristlik keskkond

Kooli igapäevane elu ja töökorraldus baseerub kristlikul maailmavaatel ja väärtustel.

Eesmärgid:

Armastava, turvalise ja koduse sisekliima loomine.

Kristlike põhiväärtuste teadvustamine ja nendest lähtumine igapäevaelus.

Kristlike põhitõdede ja kultuuri eakohane tutvustamine ja kogemine.

Valdkonnad:

Väärtuskasvatus

Teadmised

Keskkond

Kogemus

Eetika

Kirikuaasta pühade tutvustamine ja tähistamine

Palvused ja jumalateenistused

Muusika ja kunst

Pühapaigad

Personali väärtusühtsus

Koostöö ja ühised väärtused peredega

Õppimine kõikide meeltega

Eesmärgid:

Teoreetiliste teadmiste sidumine igapäevase eluga

Valdkonnad:

Üld- ja aktiivõpe

Õppekäigud

Teemaüritused

Lisaväärtustega tegevused (väärtuskasvatus, loovus, näidendid, mälumängud, leiutamine jne)

Projektiõpe

Üheshingamine

Kool on tervik igal tasandil.

Eesmärgid:

Hooliva ja armastava keskkonna loomine ja hoidmine.

Avatud ja tihe suhtlemine erinevate huvigruppide vahel.

Ühtehoidev ja koostöimiv kogukond.

Valdkonnad:

Ühisvastutus (ühine otsustamis- ja planeerimisprotsess)

Kollektiivi ühistegemised

Klasside ühistegemised

Pereüritused

Mitmetasandiline ja avatud suhtlemine kodu ja kooli vahel

TUNNUSLAUSE

Puu, mis kannab head vilja

1.3 KAARLI KOOLI KESKKOND

Arengukeskkonna moodustavad kooli väärtussüsteem, koolikogukond ja sisekeskkond.

1.3.1 Väärtussüsteem

MEIE VÄÄRTUSTAME

Üksmeel

Meie jaoks on see...

rõõm üheskoos teelolemisest ühise eesmärgi nimel. Sisemisest teadmisest ja vajadusest tekkinud tahe teeb meid tublimaks ja tugevamaks. Tähtis on usaldada ja olla ise usaldusväärne ning tunnetada vastutust teiste ja iseenda ees. Kõike mida teeme, teeme südamega.

Kristlik maailmavaade

Meie jaoks on see...

toetumine armastusele Jumala, kaasinimeste ja iseenda vastu; lootus helgemast maailmast. Lähtume sellest, et iga elu on püha ja puutumatu. Oma tegemistes toetume kirikuaasta rütmile, väärtustades kiriku pärandit ja traditsioone ning koostööd kogudusega. Püüdleme vaimse kasvamise – sisemise hingehariduse täiustumise suunas.

Areng

Meie jaoks on see ...

koos kasvamine ja töötamine parema ja usaldusväärsema tuleviku suunas. Üksteist täiendades ja ühiseid eesmärke jälgides õpime ületama raskusi ning oleme avatud uutele ja edasiviivatele väljakutsetele.

Juured

Meie jaoks on see...

perekond ja kodu oma väärtuste ja kogemustega, esivanemate pärand läbi rahvakultuuri ja traditsioonide. Austame vanemate elutarkust ja püüame seda edasi anda tulevastele põlvkondadele.

Inimene (harmoonia, isiksus)

Meie jaoks on see ...

hoitud olemine, elu pühadus, iga isiksuse väärtustamine. Peame oluliseks vabaduse – vastutuse suhet: vabadus olla mina ise tähendab anda ka teistele vabadus olla need kes on nemad. Teadvustame, et üheskoos teel olemiseks on vaja ka ühiseid reegleid.

Inimene on osa Loodust, suhtudes hoidvalt ja hoolivalt ümbritsevasse ja iseendasse. Olles ise loojad ammutame inimsüdame ja hinge lõputust sügavusest.

PÕHIMÕTTED

Oma tegudes ja otsustes toetume järgnevatele põhimõtetele:

- Armasta Jumalat üle kõige ja ligimest nagu iseennast.
- Suhtlemise aluseks on vastastikune hoolimine ja austus.
- Tunnustades isikupära, loome ühist.
- Ühtsuses ja koostegemises peitub meie jõud.
- Suhtume hoolivalt meid ümbritsevasse.
- Toetame inimese harmoonilist arengut (vaim, hing, ihu).
- Lapse arengu toetamine on kodu ja kooli koostöö.
- Meie kooli heaolu ja maine sõltuvad igapäevast meist.
- Toetume oma juurtele, aga samas oleme avatud uuele.
- Vabadus eeldab piire.
- Toetame õpetaja pidevat isiksuslikku ja professionaalset arengut.

1.3.2 Koolikogukond

Kaarli Kooli õpilane

- austab Jumalat, ennast, teisi inimesi ja ümbritsevat keskkonda,
- on väarikas, aus ja vastutustundlik,
- väärtustab enda ja teiste aega ning tööd,
- järgib tervislikke eluviise,
- peab oluliseks ühtsust ja koostööd,
- hoiab oma kooli.

Kaarli Kooli lapsevanem / hooldaja

- austab Jumalat, ennast ja teisi inimesi ja ümbritsevat keskkonda,
- austab ja hoiab kooli väärtusruumi,
- toetab, hoiab ja austab oma last,
- väärtustab koolikogukonda ja partnerlust,
- teeb kooliga koostööd,
- toetab kooli arengut.

Kaarli Kooli õpetaja on

- Jumalat, ennast ja teisi inimesi ning ümbritsevat keskkonda austav,
- lapsi hoidev ja armastav,
- missioonitundega ja pühendunud oma tööle,
- kooli kultuuriruumi väärtuste looja ja kandja,
- kõrge motivatsiooniga, vastutustundlik, hea pingetaluvusega,
- meeskonnatööd väärtustav,
- paindlik ja loominguline mõtleja,
- õppija, partner, uurija,
- erialaselt ja sotsiaalselt pädev,
- aktiivse eluhoiakuga,
- lojaalne oma koolile.

Kaarli kogudus

- kujundab ja hoiab kooli väärtusruumi,
- teeb tihedat koostööd kooliga,
- annab väärtuskasvatuse õpetusliku aluse (luterlik õpetus),
- toetab kooli arengut.

1.3.3 Kaarli Kool sisekeskkond

Kaarli Kool asub kesklinnas Kaarli kiriku vahetus läheduses.

- Meile on väga oluline vahetu kontakt kiriku kui pühakojaga, kus tähistada kiriku- ja kooliaasta tähtsamaid sündmuseid. Samuti loob see võimaluse kasutada kirikuruumi väärtuskasvatuse tundide läbiviimiseks.
- Kaarli Kool ei ole piirkonna kool. Siia on oodatud kõik pered, kes omavad kooliga sarnast väärtussüsteemi.
- Asukoht võimaldab avarada laste silmaringi läbi erinevate õppekäikude kirikutesse, muuseumidesse, teatritesse jne.
- Läheduses asuvad pargid annavad võimaluse füüsiliseks tegevuseks ja keskkonnaõppeks.

Kaarli Kooli sisekeskkond

- Põhikooli ruumid moodustavad ühtse terviku, milles valitseb kodune, turvaline ja soe õhkkond. Ruumid on sisustatud laste vajadustest lähtuvalt naturaalse ja loodussõbralike materjalidega. Värvivalik lähtub kooli sümbolikast.

1.4 KOOLI STRUKTUUR JA JUHTIMINE

1.4.1 Kooli struktuur

Kaarli Kool on lasteaed-põhikool, mis hõlmab 5 lasteaiarühma ning põhikooli 1.-9. klassi.

Kool töötab ühe klassikomplektiga igas vanuseastmes, klasside suuruseks on kuni 24 õpilast.

Ainespetsiifikast lähtuvalt võib moodustada väiksemaid õpperühmi (võõrkeeled, loovained).

Õppesüsteem Kaarli Koolis:

lasteaed (1,5 – 7 aastased lapsed, 5 rühma),

I kooliaste (1. - 3. klass),

II kooliaste (4. – 6. klass),

III kooliaste (7. – 9. klass).

1.4.2 Kooli juhtimine

Kaarli Kooli juhtimise ja selle demokraatliku korralduse eest vastutab direktor. Temaga sõlmib lepingu kooli pidaja. Direktorile alluvad õppejuht, õpetajad, abiõpetajad ning tugistruktuuride töötajad.

Kooli nõukogu on alaliselt tegutsev kollegiaalne otsustuskogu, kelle ülesanne on jälgida ja aidata kaasa kooli õppe- ja kasvatustegevuse ning koolikorralduse arendamisele lähtudes laste arengust ja individuaalsusest ning teha sellesuunalist koostööd kooli pidaja ja personaliga.

Õppenõukogu koosseisu kuuluvad kõik pedagoogid. Nõukogu ülesandeks on seadusandluses kehtestatud pädevuse piires õppe ja kasvatuse korraldamine, analüüsimine ja hindamine ning kooli juhtimiseks vajalike otsuste tegemine.

Pedagoogilise nõukogu koosseisu kuuluvad kõik pedagoogid. Nõukogu pädevusvaldkonnaks on kõik õppe- ja kasvatustegevuse ning koolikorraldusega seonduv. Pedagoogilise nõukogu tööd juhatab kooli direktor või tema poolt volitatud isik.

Kooli direktor koos **õppejuhiga** teostab kooli igapäevast juhtimist ja haldamist, tagab kooli funktsioneerimise ning arengu, on kooli nõukogu ees aruande- ja vastutuskohustuslik.

Kooli õppejuht juhhib kooli igapäevast õppe- ja kasvatustegevust.

Õpilasfoorum on õpilaste vabatahtlik ühendus, mille moodustavad kõik Kaarli Kooli õpilased alates 4. klassist. Õpilasfoorum korraldab õpilaskonna ühiselu ja osaleb koolielu puudutavate küsimuste aruteludes.

Kooli arengukava ja õppekava koostatakse ning võetakse vastu koostöös kõikide huvigruppidega.

1.5 VASTUVÕTT KAARLI KOOLI

Kaarli Kool ei ole piirkonnakool. Kooli võetakse vastu õpilased elukohast sõltumata.

Õpilaste vastuvõtu aluseks Kaarli Koolis on registreerumise järjekord ning vestlus lapse ja lapsevanematega. Võimalusel eelistatakse Kaarli Koolis käivate laste õdesid ja vendi, EELK Tallinna Toompea Kaarli koguduse liikmete lapsi ning Kaarli Kooli lasteaias käinud lapsi. Eelistuse kohaldamiseks peab laps olema kooli järjekorda pandud hiljemalt 1. oktoobriks vastuvõtu aastale eelneval aastal.

Vabade kohtade olemasolul võetakse uusi õpilasi õppeaasta algul vastu kooli kõikidesse klassidesse, juhul kui õpilaskandidaadi õppetase vastab Kaarli Kooli vastavas klassis õpetatava tasemega.

Erandkorras toimub samadel tingimustel õpilaste vastuvõtt üksikutele vabadele kohtadele ka õppeperioodi kestel.

Täpsema Kaarli Kooli vastuvõtu tingimused ja korra kehtestab kooli nõukogu.

1.6 KOOLI KODUKORD. KOOLIVORM.

1.6.1 Kodukord

Kaarli Koolil on õpilaste ja kooli töötajate suhtes kindlad ootused, mis on määratletud kooli kodukorras. Kodukorra koostamise aluseks on kooli alusdokumentides välja toodud väärtused, põhimõtted ja kooli eripära.

Kodukord määrab:

- omavahelise suhtlemise ja käitumise põhimõtted;
- ruumide korra ja puhtuse tagamise nõuded;
- vahendite ja materjalide kasutamise;
- keskkonna turvalisuse ja ohutuse nõuded;
- inimese vaimse ja füüsilise tervise hoidmise;
- muud koolikorraldusega seotud protseduurid.

1.6.2 Koolivorm

Kaarli Kooli õpilased kannavad koolivormi eesmärgiga hoida oma kooli tunnet ja järgida häid käitumistavasid.

Koolivorm lähtub kooli sümboolikast.

Kasutusel on kaks koolivormi: igapäevane ja pidulik.

Igapäevase koolivormi komponendid on:

- koolivormi vest ja/või koolivormi jakk, pusa,
- koolivärvides pluusid,
- tumedad püksid või tume seelik/kleit.

Piduliku koolivormi komponendid on:

- mustad püksid või seelik,
- valge triiksärk,
- koolivormi vest ja/või koolivormi jakk,
- kooli lips või lehv.

Nii igapäevase kui ka piduliku koolivormi juurde kuulub tekkel.

2. ÕPPEKORRALDUS

2.1 ÕPPETEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

Kooli põhieesmärgiks on akadeemilise üldhariduse ja väärtuskasvatuse kaudu kujunenud vastutusvõimeline, terve eluhoiakuga, haritud, eetiliste väärtushinnangutega, õnnelik inimene, kes

- toetab oma tegudega Eesti ühiskonna, kultuuri ja looduskeskkonna jätkusuutlikku arengut,
- väärtustab kiriku ja koguduse rolli isiklikus elus ja ühiskonnas,
- on omandanud olulised õpioskused,
- oskab teha teadlikke valikuid,
- on omandanud põhihariduse,
- tähtsustab elukestvat õppimist.

Koostöös koolikogukonnaga luuakse keskkond, kus on võimalik kujuneda vastutusvõimeliseks, tegusaks, avatud ja haritud inimeseks. Haritud inimesed väärtustavad oma juuri, usku ja kultuuri ning suhtuvad lugupidavalt teiste rahvaste kultuuritraditsioonidesse.

Kool on kodule partneriks arengu- ja kasvukeskkonna loomisel. Õpilasi toetatakse akadeemiliste teadmiste, enesekohaste ning sotsiaalsete oskuste omandamisel ja isikliku väärtussüsteemi kujunemisel. Tähtsustatakse õpivõimelisust ja loovust, väärtustatakse mõtlemist ja analüüsi- ja loovusvõimet.

2.1.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

1. Laps on aktiivse ja tolerantse ellusuhtumisega, tuleb iseseisvalt ja loovalt toime erinevates elulistest situatsioonides.
2. Laps teab kristlikule maailmavaatele toetuvaid põhiväärtusi ning oskab käituda nende järgi.
3. Laps omab vajalikke õpi- ja sotsiaalseid oskusi toimetulekuks igapäevases elus.
4. Laps on omandanud vajalikud eakohased teadmised õppekavas ettenähtud mahus.
5. Laps oskab ja julgeb läbi kunsti, muusika ja liikumise väljendada oma emotsioone, fantaasiat ja tahet.
6. Laps on kehaliselt aktiivne ning oskab hinnata liikumist ja tervislikke eluviise.

2.1.2 Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

1. Lähtumine kristlikust maailmavaatest ja väärtussüsteemist. Kooli igapäevane elu ja töökorraldus baseerub kristlikul maailmavaatel ja väärtustel.
2. Tegevuste lõiming ja üldõpe. Tegevused ja ained lõimitakse, uued teadmised seostatakse eelnevalt õpituga ning kujundatakse oskust siduda teadmisi reaalse ja igapäevase eluga. Lapses arendatakse analüüsioskusi sh eneseanalüüsioskust – arutlemine omandatud teadmiste üle; oma tegevuse tulemuslikkuse ja tagajärgede hindamine.
3. Individuaalsuse arvestamine. Arvestatakse lapse vanuselist ja soolist eripära, keele- ja kultuuritausta.
4. Kooli tegevus on perekonnale avatud. Koostöö aluseks on igapäevane vahetu suhtlemine. Õppeaasta jooksul toimuvad mitmed klassi- ja üldkoosolekud ning individuaalsed vestlused lapse arengust. Kaks korda aastas (teise ja viienda perioodi lõpus) koostatakse iga lapse kohta kokkuvõttev kirjalik hinnang õpinguraamatusse. Lapsevanematel on võimalik kaasa rääkida ja mõelda läbi lapsevanematekogu tegevuse ning neid kaasatakse kooli ürituste läbiviimisesse.
5. Lapse aktiivsus ja loovus. Lapsed on kaasatud tegevustesse kavandamisse ning neid julgustatakse aktiivselt ja iseseisvalt tegema valikuid, vaatlema ja uurima.
6. Lapse tervise hoidmine. Igapäevaste tegevuste käigus juhitakse lapse tähelepanu tervislike eluviiside tähtsusele ning soodustatakse liikumisharjumuste tekkimist.
7. Kirikukalendri, tähtpäevade ja loodusrütmi arvestamine. Tutvustatakse lastele kirikuaasta rütmi ja sisu; rahvakalendri olemust ja traditsioone; muutusi looduses ja nendega arvestamist.
8. Oma kultuuripärandi hoidmine. Kooli igapäevastes tegevustes lähtume eesti kultuurist ja traditsioonidest, arvestades vajalikul määral teiste kultuuride eripäraga.

2.2 ÕPIKÄSITUS

Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad püsivad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes ning nendevahelistes seostes.

Kaarli Koolis on õppetöö aluseks üldõpetuslik lähenemisviis, kasutades üld-, aine- ja tsükliõppe kombineeritud varianti. Laps õpib eeskuju, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, harjutamise kaudu. Üldõpetuse eesmärgid saavutatakse siis, kui kasutatakse mitmekesiseid ja paindlikke õppevorme. Üldõppe olulisemaks jooneks on lõiming (tegevuste integreerimine) – valdkondade ja tegevusliikide ühendamise tervikuks. Teemasid käsitletakse loogilises järjestuses, üks tegevus tuleneb teisest ja kutsub esile järgmise. Oluline on keskendumine terviklikule

õppetegevusele, mille keskus on last ümbritsev maailm, laste kogemuste, elamuste ja huvide maailm.

Kaarli Kool lähtub õpetamisel järgmistest pedagoogilistest põhimõtetest:

Lõiming. Õppevaldkonnad on omavahel tihedalt seotud, täiendavad ja läbivad üksteist nii päeva, nädala kui aasta lõikes.

Õpetamise individuaalsus. Õppetöö korraldamisel ja läbiviimisel arvestatakse võimalikult palju iga lapse individuaalsusega.

Teadmiste seotus igapäevase eluga. Tähtis on anda teadmisi konkreetsele elulisele materjalile tuginedes läbi aktiivõppe meetodite.

Teadmiste süstemaatiline järkjärguline kindel omandamine. Uusi teadmisi edastatakse süsteemselt ja seostatakse varasemate teadmiste, oskuste ja kogemustega.

Iseseisvus ja ettevõtlikkus. Uued teadmised ja oskused saadakse uurides, katsetades, tajudes ning võimalusel kinnistatakse praktilistes tegevustes.

Temaatilistes õppimissituatsioonides on eesmärgiks tegutseda probleemikeskselt, vabalt uurides ja läbiproovides.

Enesekindlus. Õppetegevustes luuakse tingimused selleks, et laps suudaks ise teha valikuid, oma tegevust kavandada ning kasutada omandatud teadmisi ja oskusi reaalses ja elulistes situatsioonides. Arendatakse oskust hinnata oma tegevuse tulemuslikkust, võtta vastu oma valikute eest, tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumiste üle ning tulla toime ebaõnnestumistega.

2.3 ÕPPEKESKKOND

Õppekeskkond on vaimse, sotsiaalse ja füüsilise keskkonna koosmõju, milles õpilased arenevad ja õpivad.

Õppekeskkond toetab lapse arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks. Õppekeskkonna loomisel ja arendamisel lähtub Kaarli Kool oma põhiväärtustest ja eesmärkidest.

2.3.1 Sotsiaalne ja vaimne õppekeskkond

- Ühised kristlikud põhiväärtused koolil, personalil ja peredel on aluseks turvalise, hooliva ja üksteisega arvestava keskkonna loomisel.
- Toetatakse kooli kogukonna vaimset kasvamist ja arengut.
- Suhted õpilaste, lapsevanemate, õpetajate, kooli juhtkonna ning teiste õpetuse ja kasvatuses seotud osaliste vahel on üksteist austavad, avatud ja koostööle suunatud.
- Kõiki õpilasi koheldakse eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdselt, austades nende eneseväärikust ning isikupära.

- Hoidutakse õpilaste sildistamisest ja toetatakse laste positiivse enesehinnangu kujunemist.
- Toetatakse õpilastevahelisi sõbralikke ja usalduslikke suhteid ning välditakse vägivalda ja kiusamist.
- Kõigi õpilaste pingutusi ja õpiedu märgatakse ja tunnustatakse.
- Väärtustatakse koostegemist ja ühisvastutust, jagades selgelt otsustusõigust ja vastutust.
- Luuakse õhkkond, mis toetab õpilaste omaalgatust ja loomingulisust.
- Koolielu toimimist reguleerib Kaarli Kooli kodukord.

2.3.2 Füüsiline õppekeskkond

- Kooli ruumid on sisustatud laste ja õpetajate vajadustest lähtuvalt.
- Värvivalik kooli ruumides on rahulik, soe ja lähtub kooli sümbolikast.
- Kooli sisekujunduses püüeldakse harmoonilise ja esteetilise terviklikkuse poole, mis toetab inimese heaolu ja kasvamist.
- Õppetöö läbiviimiseks ja erinevate õppemeetodite kasutamiseks on olemas vajalikud materjalid ja tehnilised lahendused.
- Õpilaste ja õpetajate kasutuses on kooliraamatukogu.
- Kooli hoone ja ruumid on turvalised ja vastavad tervisekaitse- ja ohutusnõuetele.
- Kooli ruumid, sisseseade ja õppevara on heas korras.
- Koolil on olemas vahendid mitmekesise kehalise tegevuse läbiviimiseks ja tervislike eluviiside edendamiseks.
- Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume (sh linna keskkonnas, vabas looduses, muuseumides, arhiivides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes, kirikuhoonetes jm) ning virtuaalses õppekeskkonnas.
- Kaarli kirik on osa Kaarli Kooli õppekeskkonnast.
- Kooli ruumides on loodud erinevaid rekreatsiooni võimalusi.

2.4 ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ ÜLDKORRALDUS

Õppeaasta on ajavahemik 1. septembrist 31. augustini, milles on 175 õppepäeva (35 nädalat). Õppeaasta on jagatud viieks ligikaudu 7 nädala pikkuseks perioodiks. Iga perioodi lõpus on koolivaheaeg vähemalt üks nädal.

Õppenädal koosneb viiest õppepäevast. Õpilase ühe nädala maksimaalne tunnikoormus on määratud Kaarli Kooli õppekava punktis 2.7.4 .

Õppepäev koosneb õppetundidest, mille arv ja järjekord on sätestatud kooli päevakavaga.

Õppetund on üldjuhul 45-minutiline õppeühik, milles ainepädevusteni jõutakse erinevate tegevuste kaudu. Lähtudes üldõppest ja õppe spetsiifilistest vajadustest (kunsti-, keele-, muusikaõpe, sport, praktikumid, kontrolltööd) võib tundide kestus muutuda, võimalikud on paaris- ja kolmiktunnid. Õppetunnid toimuvad koolis või väljaspool kooli ekskursiooni või õppekäiguna. Õppimine võib toimuda reaalses ja/või virtuaalses keskkonnas nii rühmatööna kui iseseisvalt. Õppetööd võib läbi viia ka juhendatud e-õppena, mille kord kehtestatakse dokumendis „Juhendatud e-õpe Kaarli Koolis“.

Õpetaja planeerib projekt-, õues- ja muuseumiõppe ning ekskursioonid ja õppekäigud reeglina iga kuu alguses või vastavalt vajadusele ja lisab need oma töökavadesse, arvestusega, et need koos tavaõppega ei ületaks lubatud nädalakoormust.

Vahetundide pikkus on vähemalt 10 minutit, paaristundide puhul muutub ka vahetunni aeg pikemaks. Söögivahetunni pikkus on 30 minutit.

Koolipäeva algusaeg kehtestatakse kooli kodukorras. I ja II kooliastmes algab koolipäev hommikuringiga, mille eesmärgiks on koolipäeva sujuv sissejuhatamine; laste silmaringi laiendamine; laste kuulamis- ja eneseväljendamisoskuste arendamine ning olulistel teemadel kaasmõtlemine.

Esimeses kooliastmes rakendatakse üldõpet, kus erinevad õppeained on omavahel lõimitud periooditeema alusel, kuid võib kasutada ka üld-, aine- ja tsükliõppe kombineeritud varianti. Alates teisest kooliastmes rakendatakse üld-, aine- ja tsükliõppe kombineeritud varianti.

Kaarli Kool loob vajadusel järgmisi toetusvõimalusi: konsultatsioonid, õpiabi, logopeediline abi (kõneravi tunnid), individuaalne õppekava (õpiraskused, muukeelsus, andekus, pikemat aega eemal viibimine, eelnev õpe Kaarli Kooli õppekavast erineva õppekava alusel), koduõpe, pikapäevarühm, psühholoogiline ja hingehoidlik abi.

Õpilase lapsevanema ja direktori või direktori volitatud pedagoogi kokkuleppel võib Kaarli Kool arvestada kooli õppekava välist õppimist koolis läbitava õppe osana tingimusel, et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratud õpitulemusi.

Õpilasele väljastatakse Kaarli Koolis õppimise ajaks õpinguraamat.

Õpe Kaarli Koolis on tasuline. Õppemaksu suuruse kehtestab Kooli pidaja ning seda ei muudeta õppeaasta jooksul. Õppemaksu tasumise kord on sätestatud Kaarli Kooli põhikirjas ja lepingus.

Kaarli Kooli õppe- ja kasvatustegevuse planeerimine, analüüsimine, hindamine ja juhtimiseks vajalike otsuste tegemine on õppe- ja pedagoogilise nõukogu ülesandeks.

2.5 ÕPPE SEOS ÜLDTEEMADEGA

Kaarli Koolis on **põhiprotsessiks lapse areng**, mida toetavad kõik muud protsessid. Kool loob õppekava ning õppe- ja kasvatusprotsessi kaudu tingimused riiklikus õppekavas määratud **üld-, õppeaine- ja valdkonnapädevuste** ning kooli jaoks oluliste **väärtuste** kujunemiseks.

Õppeainepädevuste kujunemiseks ja paremaks seostamiseks toimub õpetus üldõpetulikust lahenemisviisist lähtuvalt.

2.5.1 Läbivad teemad

Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineülesed ja ühiskonnas tähtsustatud ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

Õpetuses ja kasvatuses käsitletavat läbivad teemad on:

- elukestev õpe ja karjääri planeerimine
- keskkond ja jätkusuutlik areng
- kodanikualgatus ja ettevõtlikkus
- kultuuriline identiteet
- teabekeskkond
- tehnoloogia ja innovatsioon
- tervis ja ohutus
- väärtused ja kõlblus

2.5.2 Läbivate teemade õpetamine ja lõimingu põhimõtted

Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige läbi järgneva.

Õpikeskkonna korraldus.

Kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmäärke.

Aineõpe.

Läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga.

Õppeaineid lõimiv loovtöö.

Õpilased võivad läbivast teemast lähtuda selle loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või rühmatöona.

Klassiväline õpetegevus.

Koostöös kooli pidaja, erinevate õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega viiakse läbi klassivälist õpetegevust ja korraldatakse õppekäike.

Huviringide tegevus.

Koostöös pidajaga korraldatud huvitegevus toetab läbivate teemade käsitlemist.

2.5.3 Läbivate teemade ning nendega seotud õppe- ja kasvatustöö eesmärgid

2.5.3.1. Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemisega aidatakse õpilasel kujuneda isiksuseks, kellel on valmisolek elukestvaks õppeks, erinevate rollide täitmiseks muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ja oma elukäigu kujundamiseks teadlike otsuste kaudu, sh mõistlike karjäärivalikute tegemiseks.

I kooliastme lõpetaja:

1. iseloomustab iseennast, kirjeldab oma positiivseid omadusi;
2. kirjeldab oma unistusi ja elukutse-eelistusi (kelleks tahab tulevikus saada);
3. nimetab kodukohas esinevaid enamtuntud ameteid, selgitab nende vajalikkust;
4. teab, mis tööd tema vanemad teevad; kirjeldab nende tööd;
5. planeerib igapäevasteks tegevusteks oma aega, reastab tegevused tähtsuse järjekorras;
6. mõistab oma tegevuse ja tulemuse vahelisi seoseid;
7. kasutab raha lihtsamates tehingutes;
8. tunneb huvi ümbritseva maailma vastu; tahab õppida;
9. on kohusetundlik, peab oma lubadusi.

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemisel aidatakse õpilasel mänguliste tegevuste abil kujundada ning õppida tundma ennast ja lähiümbruse töömaailma, tuginedes õpilase kogemustele igapäevaelust. Õpilasele tutvustatakse erinevaid tegevusalasid ja ameteid, nende olulisust ning omavahelisi seoseid.

II kooliastme lõpetaja:

1. kirjeldab enda omadusi, oskusi ja saavutusi võrdluses iseenda varasemate sooritustega;
2. leiab tegevusi, mis võimaldavad tundma õppida, rakendada ja arendada oma võimeid ja oskusi;

3. kirjeldab erinevate valdkondade elukutseid ja tutvustab oma lähedaste töö sisu ja iseloomu;
4. toob näiteid, kuidas inimese teadmised ja haridus seostuvad tema tööga;
5. kasutab enda jaoks sobivaid õpioskusi; otsib vajadusel abi ja infot erinevatest teabeallikatest;
6. organiseerib iseseisvalt oma päeva (sh õppimist), kasutab tegevuse planeerimisel sobivaid meetodeid (päevik, elektrooniline kalender vms);
7. näitab üles initsiatiivi tegutsemiseks ja otsustamiseks; vastutab jõukohaste probleemide lahendamise eest.

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemisel II kooliastmes keskendutakse õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele. Eesmärk on aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja enesekontrollioskusi. Õpilasele tutvustatakse erinevaid elukutseid ja töid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega.

III kooliaste lõpetaja

1. analüüsib oma isiksuseomadusi, oskusi, huvisid, võimeid, õpitulemusi ja muid omadusi (nt tervisega seotud aspekte), võttes neid arvesse esmaste karjäärivalikute ja plaanide tegemisel;
2. otsib sobivatest allikatest infot edasiste õpingute kohta valiku tegemiseks, kirjeldab konkreetseid alternatiive oma õpingute jätkamiseks ning tegevusi ja tingimusi, mis on vajalikud eelistatud õppeasutustesse õppima asumiseks;
3. pöördub asjakohaste asutuste ja spetsialistide poole abi saamiseks karjääriotsuste tegemisel;
4. kirjeldab üldiselt kohaliku tööturu olukorda, võimalusi ja arenguid; saab aru elukestva õppimise tähtsusest muutuvast töömaailmast ja arenevas ühiskonnas;
5. kirjeldab tegevusala/ameti seoseid inimese eluviisiga; kirjeldab oma õigusi ja kohustusi töötajana;
6. tunneb ära enamlevinud tööde ja töötajatega seotud stereotüüpsed negatiivsed (sh sooliselt või muul moel diskrimineerivad) suhtumised;
7. seab oma tegevustele pikemaajalisi eesmärke ja prioriteete; leiab erinevaid võimalusi ülesannete täitmiseks ja probleemide lahendamiseks.

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemine III kooliastmes keskendub õpilase võimete, huvide, vajaduste ja hoiakute teadvustamisele, kujundatakse iseseisva õppimise

oskus, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Õpilasi juhatakse mõtlema oma võimalikele tulevastele tegevusvaldkondadele ning arutlema, millised eeldused ja võimalused on neil olemas, et oma soove ellu viia. Erinevate õppetegevuste kaudu võimaldatakse õpilasel saada ülevaade tööturu üldisest olukorrast ja tuleviku prognoosidest, erinevatest tööd eri tegevusvaldkondades ameti- ja kutsealadel ning kasutada seda infot nii tulevase õpitava eriala valimisel kui pikemaajalisel karjääri planeerimisel. Erinevate ametite ja elukutsete tutvustamisel pööratakse tähelepanu töö iseloomule, töökeskkonnale, töötingimustele, vajalikele teadmistele, oskustele ja isikuomadustele. Tähtis on käsitleda töö ja kutsega seotud stereotüüpseid suhtumisi kriitiliselt, et need ei muutuks õpilase tulevikuväljavaadete piirajateks. Õpilasi teavitatakse erinevatest tööharjutamise võimalustest ning julgustatakse neid kasutama. Õpilasele vahendatakse teavet edasiõppimisvõimaluste kohta ning luuakse võimalus kasutada karjääriteenuseid (karjääriõpe, -info ja -nõustamine) ning omandada karjääriplaani koostamiseks valikud teadmised ja oskused.

2.5.3.2. Keskkond ja jätkusuutlik areng

Läbiva teemaga „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes püüab leida lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele, pidades silmas nende jätkusuutlikkust. Keskkonnalise kirjaoskuse osadena eristatakse: säästlikku suhtumist, väärtushinnanguid ning tundlikkust keskkonnaproblematika suhtes; teadmisi ja isikliku vastutuse võtmist; oskusi ning aktiivset kaasalöömist.

I kooliastme lõpetaja:

1. tunneb huvi looduse vastu, märkab ja kirjeldab loodus- ja tehiskeskkonda enda ümber;
2. näitab üles hoolivust ümbritseva ning kõigi elusolendite vastu, hoiab oma kodukoha loodust ja ehitisi;
3. kirjeldab looduse mõju iseendale ja oma perekonnale;
4. kirjeldab paikkonna inimtegevuse mõju loodusele;
5. selgitab elus ja eluta looduse vahelisi seoseid;
6. kirjeldab võimete kohaselt enda ja oma perekonna tarbimiseelistusi;
7. selgitab jäätmete sorteerimise vajalikkust, sorteerib jäätmeid;
8. kirjeldab, kuidas säästa vett ja elektrit; toimib ise vastavalt;
9. kirjeldab, kuidas tema ja ta kaaslased saavad keskkonnahoidlikult ja säästvalt käituda, tegutseb loodusele ja keskkonnale kahju tegemata.

Läbiva teema „Keskond ja jätkusuutlik areng“ käsitlemine I kooliastmes tugineb õpilase kogemustele, igapäevaelu nähtustele ning looduse vahetule kogemisele. Õppe ja kasvatuse kaudu taotletakse õpilase keskkonnataju kujunemist, pööratakse tähelepanu kodu- ja kooliümbruse keskkonnaküsimustele ning tegutsemisviisidele, mille abil on keskkonnaprobleeme võimalik praktiliselt ära hoida ja lahendada.

II kooliastme lõpetaja:

1. kirjeldab inimese ja teda ümbritseva keskkonna vahelisi seoseid; selgitab, kuidas ümbritseva keskkonna muutused mõjutavad tema ja kogukonna heaolu;
2. selgitab näidete varal loodusvarade ja energia säästmise vajadust;
3. toob õhu, vee ja mulla saastamise näiteid, selgitab maavarade kasutamise seonduvaid probleeme Eestis;
4. mõistab, et keskkonnaprobleemidesse suhtutakse erinevalt; selgitab, kuidas reklaam mõjutab inimeste tarbimisharjumusi;
5. suhtub vastutustundlikult ja säästvalt oma elukeskkonda, näitab üles tahet osaleda keskkonnaprobleemide ennetamises ja lahendamises (sh kooli keskkonnaettevõtmistes); tegutseb vastavalt looduse kaitse põhimõtetele;
6. kirjeldab loodusliku mitmekesisuse avaldumisvorme, liigikaitse ja elupaikade kaitse vajalikkust;
7. analüüsib enda ja oma perekonna tarbimiseelistusi loodushoiu seisukohalt, hindab oma vee- ja elektritarbimist, seab reaalseid eesmärke, korrigeerib käitumis- ja tarbimisharjumusi keskkonnahoidlikel eesmärkidel.

Läbiva teema „Keskond ja jätkusuutlik areng“ käsitlemine II kooliastmes keskendub peamiselt koduümbruse ja Eesti keskkonnaprobleemide käsitlemisele. Arendatakse tahet osaleda keskkonnaprobleemide ärahoidmises ja lahendamises ning kujundatakse keskkonnavaltsust otsustamisoskust. Teema käsitlemisele ja oskuste kujunemisele aitavad kaasa keskkonnaprojektide koostamine ja neis osalemine. Arendatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse ja elukeskkonna väärtustamist, õpitakse teadvustama end tarbijana ning toimima keskkonda hoidvalt.

III kooliastme lõpetaja:

1. järgib loodus ja keskkonnakaitse põhimõtteid; mõistab, et looduskeskkond on inimühiskonna arengu alus; mõistab looduskeskkonna haprust ja inimese sõltuvust loodusressurssidest;
2. kirjeldab loodust kui terviksüsteemi; analüüsib organismide ja keskkonna vahelisi seoseid;

3. selgitab, kuidas keskkonnapoliitika aitab kaasa keskkonnaseisundi paranemisele ja keskkonnaprobleemide ennetamisele;
4. tunneb ja kasutab oma kodanikuõigusi ja kohustusi keskkonnaküsimustega tegelemisel; avaldab arvamust keskkonna teemadel, propageerib keskkonnahoidlikku käitumist;
5. kasutab keskkonda puudutavat teavet kriitiliselt ja loovalt, analüüsib koduümbrust puudutavat keskkonnalast infot;
6. näitab üles teadlikkust tarbida keskkonnasõbralikke tooteid ja materjale, mahepõllumajandustoodangut, tähtsustab alternatiivenergiaallikate kasutamist;
7. käitub igapäevaelu probleemide lahendamisel keskkonnateadlikult, arvestades eetilisi, moraalseid ja esteetilisi aspekte.

Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ käsitlemine III kooliastmes keskendub kohalike ning globaalsete keskkonna- ja inimarenguprobleemide käsitlemisele. Eesmärk on kujundada arusaama loodusest kui tervik-süsteemist, looduskeskkonna haprusest ning inimese sõltuvusest loodusvaradest ja -ressurssidest. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuuringud, arutelud ning rollimängud. Õpitavad teadmised, oskused ja hoiakud loovad eeldused vastutustundliku ning säästva suhtumise kujunemiseks oma elukeskkonda ning eetiliste, moraalsete ja esteetiliste aspektide arvestamiseks igapäevaelu probleemide lahendamisel.

2.5.3.3. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

Läbiva teema “Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist aktiivseks ja vastutustundlikuks kogukonna-ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähendust, on ühiskonda lõimitud, toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengutele, osaleb poliitiliste ning majanduslike otsuste tegemisel.

I kooliastme lõpetaja:

1. püüab konflikte rahumeelselt lahendada, aktsepteerides eriarvamusi;
2. selgitab vastastikuse toetuse ja abistamise olulisust ja on valmis kaaslastele omaalgatuslikult abi osutama;
3. kirjeldab ennast mõne kooskonna (klassi, sõpruskonna vms) liikmena; põhjendab, miks on igal pere (klassi, sõpruskonna vms) liikmel oma ülesanded ja kohustused ning miks on vaja kõigi õigustega arvestada;
4. loetleb kodukoha ettevõtteid, kirjeldab nende vajalikkust.

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ käsitlemisel I kooliastmes on keskne saada koostöö ja ühiste otsuste tegemise kogemusi. Selle viisid on õpilaste vabatahtlik tegevus, nt talgutöö, ühisürituste korraldamine vms. Õpilasele tutvustatakse piirkonna olulisi ettevõtteid, noorteühinguid ja teisi vabatahtlikke organisatsioone või huvirühmi, kes korraldavad kogukonnas üldkasulikke tegevusi, milles õpilased saavad osaleda.

II kooliastme lõpetaja:

1. näitab üles initsiatiivi probleemide lahendamiseks;
2. kasutab suhtlemisel lihtsamaid aktiivse kuulamise võtteid ning demonstreerib rollimängus kaotajateta konflikti lahendamise viise;
3. osaleb ühisürituste korraldamisel;
4. kirjeldab oma sõnadega, mida tähendab vastutus ning kuidas kaasneb vastutus otsustamisega.

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikus“ käsitlemisel II kooliastmes on oluline toetada õpilase initsiatiivi ning pakkuda talle võimalusi ja abi ühisalgatusteks. Õpilasi innustatakse iseseisvalt tegutsema ühise eesmärgi nimel ning võtma sellega kaasnevat vastutust ja kohustusi. Oluline on suunata õpilasi leidma jõukohastele probleemidele loomingulisi lahendusi ning aidata neil kogeda koos tegutsemise kasulikkust ja vajalikkust.

III kooliastme lõpetaja:

1. kuulab teistega koostööd tehes aktiivselt ja väljendab oma mõtteid, pakub välja originaalseid ideid ja probleemide alternatiivseid lahendusviise;
2. selgitab, miks on vabatahtlike tegevus ühiskonnale vajalik ning toob näiteid vabatahtliku tegevuse kohta;
3. kirjeldab oma sõnadega ühiskonna jagunemist avalikuks, tulundus ja mittetulundussektoriks; võrdleb neid sektoreid ning selgitab sektorite vahelisi seoseid;
4. kirjeldab oma sõnadega kooli demokraatlikku juhtimissüsteemi ja õpilasomavalitsuse tööd; suudab vajadusel osaleda koolielu korraldamises;
5. selgitab valla või linnavalitsuse funktsioone ja toimimist;
6. arutleb ühishüve ja maksude olulisuse üle ühiskonnas;
7. võrdleb erinevaid elatise teenimise viise (nt palgatöö, ettevõtlus, mittetulundusühingu loomine);
8. koostab isikliku ja pere eelarve; selgitab laenudega seotud ohte ja kulutusi ning oskab etteantud lihtsa juhtumi varal hinnata laenamise eeldatavat otstarbekust.

Läbiva teema “Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ käsitlemine III kooliastmes keskendub ühiskonna eri sektorite (avaliku, tulundus- ja mittetulundussektori) toimimisele ning nende seostele. Tähtsal kohal on riigi demokraatliku valitsemise korraldus ning üksikisiku või huvirühma osalemis- ja mõjutamisvõimalused kohaliku ja ühiskonna tasandi otsuste tegemisel. Kodanikualgatuse ning vabatahtlikuna tegutsemise mõistmiseks ja motiveerimiseks ning ettevõtlikkuse arendamiseks tutvustatakse õpilasele võimalusi osaleda tegevustes paikkonna hüvanguks ning teda julgustatakse neis tegevustes osalema.

2.5.3.4. Kultuuriline identiteet

Läbiva teema “Kultuuriline identiteet“ käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo käigus, omab ettekujutust kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast nii ühiskonna kui terviku tasandil (rahvuskultuur) kui ka ühiskonna sees (regionaalne, professionaalne, klassi-, noorte-jms kultuur; subkultuur ja vastukultuur), väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

I kooliastme lõpetaja:

1. tunneb ära ja nimetab oma rahvuskultuurile iseloomulikke tunnuseid ja tavasid;
2. on tutvunud kristliku kultuuri paradigmaga, teab kirikupühade tähendust ja oskab käituda kirikuruumis;
3. omab põhiteadmisi oma kodukoha kultuuriloost;
4. toob näiteid inimeste erinevate soovide, harjumuste ja eelistuste kohta, väljendades erinevuste suhtes sallivust;
5. hoiab korras oma töökoha, tegutseb klassis ja grupis teisi arvestavalt, mõistes, et see on oluline osa töökultuurist;
6. toob näiteid kultuuridevahelisest suhtlemisest oma kodukohas ja Eestis; tunneb Eestis ajalooliselt elanud rahvusvähemusi.

Läbiva teema “Kultuuriline identiteet“ käsitlemisel I kooliastmes pakutakse õpilasele võimalust saada osa eesti kiriklikust ja pärimuskultuurist. Õpilasel aidatakse jõuda arusaamiseni, et teatud tavad ja kombes on omased teatud kultuurile. Tutvutakse eesti ajalooliste vähemusrahvuste kombestikuga. Õppe ja kasvatusel kujundatakse eesti kultuuriruumis üldiselt tunnustatud käitumisharjumusi, toetatakse uudishimu uue ja erineva suhtes ning positiivset suhtumist sellesse. Õpilaste erinevaid kogemusi kokku viies saavutatakse üldpilt oma kultuurist ja selle kokkupuudetest teiste kultuuridega.

II kooliastme lõpetaja:

1. nimetab erinevaid Eestis ja selle lähiümbruses elavaid rahvusi, toob näiteid nende tavade ja kommete kohta;
2. oskab tunnetada oma kristlikku identiteeti ja tunneb huvi erinevate religioonide vastu;
3. kirjeldab, kuidas tema saab tutvustada oma kultuuri traditsioone teiste kultuuride esindajatele;
4. näitab üles huvi teiste kultuuride esindajate kommete ja tavade vastu;
5. suhtub avatult teiste kultuuride esindajatesse ning kasutab suhtlemisel teadmisi nende kultuuri kohta.

Läbiva teema „Kultuuriline identiteet“ käsitlemisel II kooliastmes on tähtis kujundada positiivseid hoiakuid erinevate kultuuride ja inimeste suhtes ning vältida eelarvamusliku suhtumise kujunemist. Õpitakse respektierima erisusi ja hindama neid kui kultuurilist mitmekesisust ning kultuuride vastastikuse rikastamise vahendit. Õppes ja kasvatuses leitakse võimalusi, kus õppija saab rakendada oma teadmisi ja oskusi omakultuuri tutvustamiseks näiteks koolide ja rahvusvaheliste projektide kaudu

III kooliastme lõpetaja:

1. toob välja sarnaseid ja erinevaid tunnuseid oma kultuuri ja teiste kultuuride pärandis;
2. väljendab oma kultuurilist kuuluvust ja valmidust olla ise kultuuri edasikandja; suudab tutvustada omakultuuri teise kultuuride esindajatele;
3. kirjeldab inimeste, nende vajaduste, eelduste ja huvide erinevusi ning näitab oma käitumises üles tolerantset suhtumist erinevustesse;
4. peab loomulikuks suhtlemisel kultuurilisi (sh päritolust, veendumustest, tegevusalast, rahvusest, soolisest ja põlvkondlikust kuuluvusest jms lähtuvaid) erisusi ja arvestab nendega;
5. analüüsib levinud rahvuse, soo, sotsiaalse staatuse, elukutse, usu ja muuga seonduvaid stereotüüpe, suudab vältida stereotüüpset lähenemist.

Läbiva teema “Kultuuriline identiteet“ käsitlemisel III kooliastmes on keskne aidata õpilasel mõista, et omaenda tugev kultuuriline identiteet toetab teda teistes kultuurides orienteerumisel. Õpilasele pakutakse erinevaid võimalusi omandada kogemusi ning süvendada teadmisi teistest kultuuridest, saada elamusi erinevatest kunsti- ja kultuurivaldkondade st, sealhulgas võimalust kaasa lüüa kohalike kultuurisündmuste ettevalmistamises ja läbiviimises.

2.5.3.5. Teabekeskond

Läbiva teema „Teabekeskond“ käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida vastavalt oma eesmärkidele ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetikale.

I kooliastme lõpetaja:

1. nimetab juhtumeid (nt õnnetusjuhtum), mille puhul tohib anda ainult väga konstruktiivset ja täpset infot, ja põhjendab, miks see on tähtis;
2. selgitab, kellele võib oma kontaktandmeid anda ja kellele mitte ning selgitab, mille alusel ta selle üle otsustab;
3. liigitab etteantud kohad ja tegevused isiklikeks ja avalikeks ning selgitab, kuidas antud eristus mõjutab tema käitumist vastavatel puhkudel. Teeb sedasama ka info osas;
4. tunneb selgemini eristatavate tunnuste alusel ära tekstitüübid (tarbetekst, ilukirjanduslik tekst jt) ja nende otstarbe;
5. teab, et meediatekstid on kellelgi poolt loodud ja ei pruugi esitada objektiivset informatsiooni.

Läbiva teema „Teabekeskond“ käsitlemisel I kooliastmes on keskmis õpilase igapäevane teabekeskond. Õpetaja abil ja kaaslaste toel harjutakse kirjeldama oma tegevust teabekeskonnas. Õpilane õpib mõistma temale suunatud teadete suhtluseesmärki ning eristama olulisi teateid ebaolulistest. Samuti harjub õpilane mõistma, millised seaduspärasused kehtivad privaatses ja millised avalikus ruumis, sealhulgas internetis. Läbiva teema rõhuasetused toetavad I kooliastmes inimeseõpetuse, emakeele ning teiste õppeainete kaudu toimuvat suhtlemisoskuste kujundamist. Õpilase eakohast mediakasutust arvestades pööratakse rohkem tähelepanu visuaalsele meediale ning visuaalse teksti analüüsile.

II kooliastme lõpetaja:

1. otsib iseseisvalt erinevatest allikatest informatsiooni nii etteantud teemadel kui oma infovajaduse rahuldamiseks ja teeb järeldusi leitud informatsiooni usaldusväärsuse kohta;
2. loeb iseseisvalt uudist ja vastab loetu põhjal uudisküsimustele; tuvastab koos juhendajaga uudises puuduva informatsiooni ning kasutatud infoallikad;

3. selgitab, millal on indiviidil õigus keelduda oma isiklike andmete avaldamisest ning millal on nende andmete esitamine vajalik;
4. analüüsib eri suhtlusolukordade erinevust, põhjendab suhtlusregistri valikut erinevates olukordades;
5. selgitab oma meediaeelistusi ning kirjeldab, millistel eesmärkidel ta meediakanaleid kasutab.

Läbiva teema „Teabekeskond“ käsitlemisel II kooliastmes on käsitluse keskmes avalikus ja privaatses ruumis toimimise seaduspärasused ning põhiliste kommunikatsiooniformaatide tundmaõppimine. Õpilane harjub internetis liikudes eristama avalikku ja isiklikku sfääri ning valima selle põhjal õiget suhtlusviisi. Teise kooliastme jooksul harjutakse lugema ja kuulama uudist kui üht ajakirjanduse põhilist tekstiliiki, hindama selle kvaliteeti ning tuvastama uudises puuduvat teavet.

III kooliastme lõpetaja:

1. teadvustab ja analüüsib oma igapäevast meediakasutust; põhjendab oma valikuid ja eelistusi; leiab endale vajaliku informatsiooni Interneti ja teiste kanalite kaudu; kirjeldab meedia rolli tööturul;
2. sõnastab olukorra kirjelduse põhjal mõned käitumisjuhised selleks, et kokkupuude meediaga oleks talle turvaline (sh suhtlus ajakirjanikuga, Internetis, raadios);
3. tunneb ära eri liiki (sh segatud formaadiga) meediatekstid ning selgitab nende kasutamise otstarvet;
4. iseloomustab Internetis külastatud kodulehekülgi autorluse, kujunduse, informatsiooni usaldusvärsuse seisukohast ning kirjeldab nende elemente;
5. viitab ja tsiteerib kasutatud allikaid korrektselt; selgitab viitamise ja tsiteerimise tähtsust uurimistöode või referaatide puhul ning tuvastab erinevatest allikatest pärit teksti autori vajaliku täpsusega;
6. teadvustab avaliku teabe rolli ja ulatust ühiskonnas, kirjutab vajaduse korral korrektseid ekirju koos kõigi vajalike rekvisiitidega; koostab ja avaldab korrektse kuulutuse teadetetahvlile või Internetti;
7. kasutab oma teadmisi visuaalsetest ja verbaalsetest mõjutusvahenditest vastutustundlikult; teadvustab ajakirjanduse eetikakoodeksi olemasolu ning väärtustab hea ajakirjandustava järgimist;
8. mõistab oma õigusi ja kohustusi ajakirjandusega suheldes; teadvustab oma rolli võimaliku infoallikana.

Läbiva teema „Teabekeskkond“ käsitlemisel III kooliastmes õpitakse mõistma ja analüüsima meedia rolle ühiskonnas, sealhulgas majanduselus, ning kasutama meediat teabeallikana. Senisest olulisemaks muutub teabe usaldusväärsuse kriitiline hindamine, kuna õpilane hakkab leitud teavet järjest rohkem kasutama isiklike otsuste tegemiseks (nt õppimisvõimalusi valides). Õpetus ja kasvatus töös aitavad õpilasel mõista internetis leiduvaid võimalusi ja ohte ning ennast ja oma privaatsust kaitsta; iseseisev teabeotsing muutub õpilasele harjumuspäraseks. Läbiva teema käsitlemine loob võimalused analüüsida meediaga seotud problemaatilisi olukordi (eraellu sekkumine, väärteabe edastamine, huvide kahjustamine, kallutatud teabe edastamine vms).

2.5.3.6. Tehnoloogia ja innovatsioon

Läbiva teemaga „Tehnoloogia ja innovatsioon“ toetatakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja kaasaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“ raames käsitletakse innovatsiooni kahes võtmes:

1. innovatsiooni kui nähtuse tundmaõppimine (teadasaamine, mis on innovatsiooni roll ühiskonnas, meetodid, eesmärgid, avaldumisviisid, positiivsed ja negatiivsed tahud jne.);
2. innovatsioon igapäevase koolielu kontekstis kui uut teadmust loov õppimine (õppimine ise innovatsiooni tehes).

I kooliastme lõpetaja:

1. koostab ja salvestab arvuti abil omaloomingulise töö;
2. kasutab digitaalseid õppematerjale ja eakohast õpitarkvara.

Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“ käsitlemisel I kooliastmes õpitakse tundma infotehnoloogia kasutamise põhivõtteid, vormistades arvutiga loovtöid. Soovitav on kasutada eelkõige frontaalset õpetamismeetodit ning mängulisi arvutiprogramme. Tehnoloogia rakendamise võimalusi mitmekesistatakse foto või video tegemise ning mudelite ja makettide meisterdamise integreerimise kaudu õppetegevusse.

II kooliastme lõpetaja:

1. koostab, salvestab ja trükib arvuti abil iseseisvalt kirjaliku töö, nt plakati, kuulutuse, referaadi;
2. koostab arvuti abil lihtsa andmetabeli;
3. suhtleb kaaslastega virtuaalses keskkonnas, järgides seejuures võrgusuhtluse reegleid ja teadvustades kaasnevaid ohte;

4. kasutab tehnoloogilisi vahendeid vastutustundlikult ja säästlikult;
5. valib tehnoloogiliste vahenditega (sh arvutiga) töötades ergonoomiliselt sobiva asendi.

Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“ käsitlemisel II kooliastmes tuginetakse kooli ja õppetööga seotud praktiliste ülesannete koostamisele ja lahendamisele, mis eeldavad tehnoloogia rakendamist erinevates ainetundides või huvitegevuses. Arvutipõhises õppes on soovitatav kasutada rühmatööd ja aktiivõppemeetodeid.

III kooliastme lõpetaja:

1. koostab arvuti abil korrektselt vormindatud ja viidetega varustatud referaadi;
2. koostab ja esitab klassile esteetiliselt kujundatud informatiivse multimeediumipõhise esitluse;
3. osaleb aktiivselt loomingulises koostööprojekti, kasutades seejuures erinevaid tehnoloogilisi lahendusi suhtlemiseks ja koostööks;
4. kogub ja süstematiseerib andmed, teostab lihtsa statistilise analüüsi;
5. demonstreerib oma saavutusi ja pädevusi digitaalse portfoolio e õpimapi abil;
6. kirjeldab tehnoloogia rolli ühiskonnas ja oma kutsevaliku vaatenurgast;
7. valib etteantud töö jaoks sobiva tehnoloogilise vahendi ja põhjendab oma valikut;
8. koostab ja kujundab huvialase veebilehe, ajaveebi või digitaalse õppematerjali;
9. kirjeldab ja põhjendab tehnoloogilise innovatsiooni olulisust mingis konkreetses eluvaldkonnas või probleemsituatsioonis.

Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“ käsitlemine III kooliastmes kujundab IKT rakendamise pädevusi igapäevaelus ja õpingutes. Nende pädevuste kujundamiseks tuleb erinevate õppeainete õpetajatel lõimida oma ainetundidesse IKT rakendamisel põhinevaid meetodeid ja töövõtteid. Lisaks arvutiklassis peetud ainetundidele on III kooliastmes soovitatav kasutada nüüdisaegseid IKT vahendeid ka kodutööde ja õuesõppe puhul.

2.5.3.7. Tervis ja ohutus

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisega toetatakse õpilase kasvamist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline käituma turvaliselt ja kujundama tervet keskkonda. Tervise edendamine toetub kriitiliste eluoskuste kontseptsioonile ja tervist edendava kooli (TEK) põhimõtete rakendamisele. Ohutuse valdkonnas õpetatakse käituma ohutult liiklus-, tule- ja veeohu korral ning otsima vajadusel abi.

I kooliastme lõpetaja:

1. nimetab tervist mõjutavaid positiivseid tegureid ja hoolitseb eakohasel viisil oma tervise tugevdamise eest;
2. ennetab vigastusi ja kasutab nendega toimetuleku (sh esmase abi osutamise) eakohaseid viise;
3. nimetab hädaabinumbri 112, selgitab kuidas tuleb kutsuda abi ja demonstreerib seda imiteeritud olukorras;
4. selgitab, kuidas käituda levinumates ohuolukordades (nt lõhkekeha leidmisel, tuleohu, liiklusõnnetuse, pommiähvarduse korral);
5. selgitab ja demonstreerib õppeolukorras, kuidas käituda koolimaja evakuatsiooni korral;
6. kasutab igapäevases tegevuses ohutust tagavaid kaitsevahendeid (nt helkur, turvavöö, kiiver, ujumisrõngas, päästevest);
7. eristab ohtlikku liikluskäitumist ohutust käitumisest, toob näiteid mõlema kohta; selgitab liikumistingimusi ja ohutu liikumise viise märjal, libedal, lumisel teel ning valgel ja pimedal ajal;
8. järgib nii jalakäijana (rulaga, rulluiskudega jms), jalgratturina kui ka ühissõiduki kasutajana olulisemaid ohutust tagavaid reegleid ja norme ning arvestab kaasliiklejatega.

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisel I kooliastmes pannakse rõhk tervislike ja ohutute käitumisviiside kujundamisele. Õppija omandab eakohased teadmised ja oskused seonduvalt nii tervise füüsilise, vaimse, emotsionaalse kui sotsiaalse tervise aspektiga ning kujuneb tervist väärtustav hoiak. Õpilane mõistab ohu olemust ja selle tekkepõhjusti oma igapäevases keskkonnas ning omandab oskused käituda ohutult ja turvaliselt. Õppemeetoditest on rõhk jutustustel, aruteludel, rühmatöödel, demonstratsioonidel, rollimängudel ja käitumise modelleerimisel. Teema käsitlemiseks kaasatakse oma ala professionaale.

II kooliastme lõpetaja:

1. selgitab oma käitumise eest vastutuse võtmise tähtsust ja võtab vastu tervislikke ja ohutuid otsuseid;
2. kirjeldab, kuidas meedia ja sõbrad mõjutavad tervise- ja ohukäitumise alaseid valikuid; ületab eakaaslaste ebasoovitava surve suhteid kahjustamata;
3. nimetab usaldusväärseid infoallikaid ja abivõimalusi kooli ja kodu lähipiirkonnas; vajadusel teatab ohust kiiresti ja kirjeldab juhtunut korrektselt;
4. demonstreerib õppesituatsioonis ohutut tegutsemist tuleohu või pommiähvarduse korral koolis;

5. kirjeldab esmaseid tulekustutusvahendeid ja demonstreerib, kuidas neid kasutatakse;
6. põhjendab ohutust tagavate vahendite (turvavöö, helkur, suitsuandur, päästevest jms) kasutamise vajalikkust ning selgitab nende toimimise põhimõtteid;
7. kaardistab ohtlikud kohad koolis ja kooliteel; valib ohutuma teekonna sihtpunkti jõudmiseks, sh kõige ohutuma koha (raud)tee ületamiseks;
8. jalgratturina ja mopeedijuhina tegutseb riske vältides, sh hindab sõiduvahendi tehnilist seisukorda ja selle valmisolekut teeliikluseks.

Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemisel II kooliastmes pööratakse teadmiste ja oskuste kujundamise kõrval tähelepanu eelkõige väärtushinnangute kujundamisele, õpetuse elulähedusele ja levinuma riskikäitumise ärahoidmisele. Õppemeetoditest sobivad aktiivõppemeetodid, arutelu, rühmatöö, rollimängud. Teema käsitlemiseks kaasatakse oma ala professionaale.

III kooliastme lõpetaja:

1. koostab isikliku terviseplaani, kajastades enda tervise tugevaid külgi, vajadusi ja terviseriske;
2. kirjeldab, kuidas eluviis, pärilikkus ja teised faktorid on seotud tervise edendamise ja haiguste ennetamisega;
3. võrdleb erinevaid riskikäitumisi nende suhtelise ohtlikkuse alusel;
4. ennetab ohusituatsioonis vigastusi; demonstreerib õppesituatsioonis nendega toimetulekut; kirjeldab olukordi, mis nõuavad professionaalset abi;
5. demonstreerib viise vältida ja vähendada ohtlikke olukordi (nt liiklus, olme ja tuletraumasid) ning toimetulekut ohukordades;
6. analüüsib, kuidas meedia ja kaaslastelt saadud info mõjutavad tervisekäitumist;
7. leiab erinevatest allikatest usaldusväärset terviseinfot; edastab usaldusväärset tervise ja ohuinformatsiooni;
8. suudab vajadusel teisi mõjutada ja toetada tervisesõbralike ja ohtu vältivate otsuste langetamisel;
9. kirjeldab ohutust tagavate vahendite toimet ja omadusi, tuginedes loodusainetel õpitule, kasutab optimaalseid vahendeid;
10. kirjeldab erinevate ohuolukordade tekkepõhjuseid, pakub välja erinevaid võimalikke lahendusi ohuolukorras tegutsemiseks;
11. järgib liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, jalgratturile ja mopeedijuhile, käitub liikluses vastavalt liikluseeskirjas kehtestatud nõuetele.

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisel III kooliastmes pööratakse tähelepanu tervist ja ohutust väärtustavate hoiakute kujundamisele ning tervisliku ja ohutu käitumise oskuste arendamisele. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, diskussioon, juhtumianalüüsid, rühmatöö, uurimisprojektid ja rollimängud. Tähtsal kohal on ka õpilastega korraldatavad klassivälised ennetusprogrammid ning õpilaste maksimaalne kaasamine tervist edendavatesse ja ümbritseva turvalisust suurendavatesse tegevustesse.

2.5.3.8. Väärtused ja kõlblus

Läbiva teemaga „Väärtused ja kõlblus“ taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb kristlikke, üldinimlikke ja ühiskondlike väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse ja sekkub vajadusel oma võimaluste piires.

I kooliastme lõpetaja:

1. selgitab oma sõnadega ja igapäevaelust või käsitletud õppematerjalist näiteid tuues, mis on õiglus, ausus, südametunnistus, sõnapidamine, andestamine ja vastutustunne, osundades nende vooruste tähtsusele;
2. on osalenud klassi reeglite koostamisel ja põhjendab nende reeglite järgimise vajadust ning hindab enda ja kaaslaste toimimist neist reeglitest lähtudes;
3. toob näiteid, kuidas sõbralikkus ja heasoovlikkus mõjutavad inimestevahelisi suhteid; suhtub klassikaaslastesse sõbralikult;
4. jutustab käsitletud lugu või igapäevaelu sündmust ümber erinevate tegelaste vaatenurgast ja selgitab, miks need vaatenurgad võivad olla erinevad;
5. toob kahe osapoolega konflikti kirjelduse põhjal välja konflikti võimalikke põhjusi ja osapoolte vaatenurki. Toob välja mitu võimalikku lahendusviisi ning vaeb nende plusse ja miinuseid nii olukorra kui ka mõlema poole seisukohalt; valib enda arvates antud olukorras sobivaima lahenduse ja põhjendab oma valikut. Toob näiteid olukordadest, kus andekspalumine ja andeksandmine aitavad konfliktseid olukordi lahendada.

Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus“ käsitlemisel I kooliastmes on rõhk iseenda tundmaõppimisel, heade kommete omandamisel ja sellise klassikollektiivi kujundamisel, kus peetakse oluliseks kristlikust eetikast lähtuvaid käitumisnorme, õiglust, ausust, hoolivust, sallivust, inimväärikust, lugupidamist enda ja teiste vastu, lubaduste pidamist, demokraatlikku osalemist ja enda kultuuripärandi austamist. Õppemeetoditest on esikohal töö jutustustega, rollimängud, arutelud ja õpetaja selgitused, mille vältel õpitakse oma kogemusi teadvustama ning oma tegutsemist jälgima ja reflekteerima.

II kooliastme lõpetaja:

1. põhjendab ühiselt tunnustatud väärtustele toetuvate tavade ja reeglite vajalikkust klassi ja kooli tasandil ning enda elus ettetulevates olukordades, tuues näiteid oma kogemustest;
2. sõnastab eetilist dilemmat sisaldava jutustuse põhjal loo keskse probleemi ja pakub olukorrale võimalikke lahendusi; analüüsib neid eri osapoolte vaatenurgast ja valib enda meelest kõige sobivama lahenduse oma valikut põhjendades;
3. suhtub kaaslastesse lugupidavalt.

Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus“ käsitlemisega II kooliastmes teadvustatakse ja mõtestatakse kristlikust eetikast lähtuvaid käitumisnorme ning kujundatakse sallivust ja lugupidamist erinevate inimeste vastu. Õppemeetoditest on kesksel kohal lugude analüüs, aktiivõppemeetodid, rühmatöö, konfliktsete juhtumite arutelu ning rollimängud. Õppevara kaudu tutvustatakse õpilasele positiivseid kõlbelisi eeskujusid ja ideaale. Igapäevases koolielus pakutakse võimalusi rakendada omandatud teadmisi.

III kooliastme lõpetaja:

1. kirjeldab enda jaoks olulisi väärtusi, arutledes nende mõju üle (sh enesehinnang, tulevikuplaanid, suhtumine teistesse inimestesse, kooskonda ja keskkonda) ; selgitab ja põhjendab oma maailmavaatelist seisukohti;
2. selgitab oma sõnadega ja näiteid tuues seost õiguste, vabaduse ja vastutuse vahel; arutleb õiguste ja kohustuste üle humanistlike väärtuste taustal;
3. teadvustab inimeste huvide, päritolu, kultuuri, religiooni ja maailmavaatega seotud erinevusi, arvestab nendega ning mõistab, miks diskrimineerimine (sooline, kultuuriline, usuline, seksuaalne, välimuse halvustamine vms) on taunitav; mõistab, et erinevate inimeste väärtushinnangud võivad olla erinevad;
4. toob välja etteantud tekstis või situatsioonis leiduva eetilise dilemma, selgitab seda oma sõnadega ja pakub võimalikke toimimisvõimalusi eri osapoolte perspektiivist, osundades probleemiga seonduvatele väärtushinnangutele ja kõlbelistele normidele.

Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus“ käsitlemine III kooliastmes toob selgemalt esile väärtushinnangute ja kõlbeliste normide ühiskondliku ning ajaloolis-kultuurilise mõõtme. Erinevate maailmavaadete ja religioonide tutvustamisega (ajaloos ning tänapäeval) toetatakse

sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujunemist. Eri allikatest teabe kogumisega, erinevates õppeainetes käsitletu ning kogemuste põhjal juhitakse õpilasi arutlema väärtuste ja kõlbelisuse teemade üle, võrdlema erinevaid seisukohti ja põhjendama oma seisukohti, pidades silmas eelarvamusteta, taktitundelist, avatud ja lugupidavat suhtumist erinevatesse arusaamadesse. Sobilik on teha uurimisprojekte, mis võimaldavad käsitleda küsimusi sügavamalt ja mitmekülgsemalt.

Läbivate teemade käsitus realiseerub kogu kooli tegevuse kaudu. Läbivad teemad puudutavad õpilase arengu seisukohalt olulisi eluvaldkondi. Käsitlemise eesmärgiks on kujundada teadmisi, oskusi, väärtushinnanguid, hoiakuid, käitumisnorme.

Läbivaid teemasid õpitakse Kaarli Koolis ülekooliliste projektide ja üldõpetuse kaudu ning nende omandamist toetab ka kooli poolt korraldatud huvitegevus.

Õpilastel kujunevad välja järgmised oskused:

- süsteemsete seoste ja mõjude tunnetamise oskus;
- strateegiliste küsimuste ja eesmärkide püstitamise oskus;
- oskus sihipäraselt tegutseda, otsustada ja vastutada;
- probleemide ja riskide tunnetamise oskus;
- ressursside hindamise ja lahenduste leidmise oskus;
- innovaativsus ja ettevõtlikkus;
- eneseanalüüsi ja suhtlemisoskus;
- oskus luua ja osaleda kultuuris;
- oskus vastutada vaimsete ja materiaalsete väärtuste edasikestmise eest.

2.5.4 Läbivate teemade käsitlemisel arendatavad üldpädevused

I kooliaste

Kultuuri- ja väärtuspädevus

Õpilane suhtub kaasõpilastesse ja täiskasvanutesse viisakalt ja lugupidavalt, on abivalmis ja heatahtlik; hoiab ümbritsevat keskkonda, väärtustab loomingut, teab mõnda riigi, rahvakultuuri ja kristliku traditsiooniga seotud tähtpäeva ning huvitub teistest kultuuridest.

Enesemääratluspädevus

Õpilane suudab kontrollida oma käitumist ja oskab oma emotsioone väljendada teisi mittekahjustaval viisil, teab oma tugevaid ja nõrku külgi, oskab tuua näiteid tervislikest eluviisidest.

Õpipädevus

Õpilane oskab koos õpetajaga seada õpieesmärke, täidab õpetaja juhtnööre ja korraldusi, keskendub tööle ja pingutab, töötab kaasa, ei sega teisi, teeb kodused ülesanded ära korrektselt, põhjalikult ja õigeaegselt; hoiab oma õppevahendid ja töökoha korras, kasutab isiklikke õppevahendeid ja kooli vara heaperemehelikult.

Sotsiaalne – ja kodanikupädevus ning suhtluspädevus

Õpilane osaleb ühistes tegevustes ja vestlustes, kuulab ja arvestab teistega, peab reeglitest kinni, tegutseb ühise eesmärgi nimel, lahendab probleeme rahumeelselt, julgeb vajadusel vigu tunnistada ja vabandada, suurema probleemi korral pöördub abi saamiseks täiskasvanu poole.

Matemaatika-, loodusteaduslik ja tehnoloogiapädevus

Õpilane suudab kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid erinevaid ülesandeid lahendades kõigis elu- ja tegevusvaldkondades; suudab kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõistab loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid, kasutab uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt.

Ettevõtlikkuspädevus

Õpilane osaleb aktiivselt nii individuaalsetes kui rühmategevustes.

Digipädevus

Õpilane kasutab õppimisel õpetaja abiga digitehnoloogiat, leiab digivahendite abil infot, osaleb digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumi loomisel ja kasutamisel; on teadlik digikeskkonna ohtudest ning oskab kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid; järgib digikeskkonans samu moraali ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

II kooliaste

Kultuuri – ja väärtuspädevus

Õpilane suhtub kaasõpilastesse ja kõikidesse täiskasvanutesse nii koolis kui ka väljaspool kooli viisakalt ja lugupidavalt, on abivalmis ja heatahtlik, aktsepteerib korraldusi, hoiab ümbritsevat keskkonda, väärtustab loomingut, teab riigi, rahvuskultuuri ja kristliku traditsiooniga seotud tähtpäevi ning huvitub teistest kultuuridest.

Enesemääratluspädevus

Õpilane suudab kontrollida oma käitumist ja väljendada oma emotsioone teisi mittekahjustaval viisil, teab oma tugevaid ja nõrku külgi; teab, millised on tervislikud eluviisid ja järgib need oma võimaluse piires.

Õpipädevus

Õpilane täidab õpetaja juhtnööre ja korraldusi, keskendub tööle ja pingutab, töötab kaasa, ei sega teisi, teeb kodused ülesanded ära korrektselt, põhjalikult ja õigeaegselt; hoiab oma õppevahendid ja töökoha korras, kasutab isiklikke õppevahendeid ja kooli vara heaperemehelikult, oskab seada oma tööle eesmärke ning neid hinnata.

Sotsiaalne – ja kodanikupädevus ning suhtluspädevus

Õpilane on valmis tegema koostööd erinevates töörühmades ja rollides, oskab teisi töösse kaasata ja ära kuulata, arvestab oma seisukohti väljendades kaaslastega, peab kinni kokkulepetest, suudab tegutseda ühise eesmärgi nimel, lahendab probleeme rahumeelselt, on valmis võtma vastutust, julgeb vajadusel vigu tunnistada ja vabandada, suurema probleemi korral pöördub abi saamiseks täiskasvanu poole.

Matemaatika-, loodusteaduslik ja tehnoloogiapädevus

Õpilane suudab kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid erinevaid ülesandeid lahendades kõigis elu- ja tegevusvaldkondades; suudab kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõistab loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid, kasutab uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt.

Ettevõtlikkuspädevus

Õpilane osaleb individuaalsetes ja rühmategevustes, suudab luua ideid, seada eesmärke ja neid ellu viia, korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi.

Digipädevus

Õpilane suudab kasutada õpetaja abiga ja iseseisvalt digitehnoloogiat nii õppimisel kui suheldes; eiab ja säilitab digivahendite abil infot; osaleb digitaalses sisuloomes sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutab probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid; on teadlik digikeskkonna ohtudest ning oskab kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgib digikeskkonnas samu moraali ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

III kooliaste

Kultuuri ja - väärtuspädevus

Õpilane suhtub kaasõpilastesse ja täiskasvanutesse viisakalt ja lugupidavalt. On abivalmis ja heatahtlik. Suhtub kõikidesse täiskasvanutesse nii koolis kui ka väljaspool kooli viisakalt ja lugupidavalt, aktsepteerib korraldusi. Hoiab end ümbritsevat keskkonda, tajub enda seotust teiste inimeste ja loodusega. Väärtustab Looja ja kaaslaste loomingu. Teab rahvakultuuri ja kirikukalendriga seotud tähtpäevi ning nüüdisaegse kultuuriga seotud sündmusi ning huvitub teistest kultuuridest.

Enesemääratluspädevus

Õpilane suudab kontrollida oma käitumist ja oskab oma emotsioone väljendada teisi mittekahjustaval viisil. Teab oma tugevaid ja nõrku külgi. Teab, millised on tervislikud eluviisid ja püüab neid järgida ning lahendada iseendaga, oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid ning inimsuhetes tekkivaid probleeme.

Õpipädevus

Õpilane suudab organiseerida õppekeskkonda ja hankida õppimiseks vajaminevat teavet, plannerib õppimist ning järgib plaani. Täidab õpetaja juhtnööre ja korraldusi, keskendub tööle ja pingutab, töötab kaasa, ei sega kaasõpilasi, teeb kodused ülesanded ära korrektselt, põhjalikult ja õigeaegselt. Kasutab isiklikke õppevahendeid ja kooli vara heaperemehelikult, õppevahendid on kaasas ja korras. Analüüsib enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasiõppimise vajadust suutlikkust.

Sotsiaalne- ja kodanikupädevus

Õpilane suudab end teostada, toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut. Teab ja järgib ühiskondlikke väärtusi ja norme. Austab erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvuste omapära. Teeb koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides. Aksepteerib inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestab neid suhtelmisel. Oslaeb aktiivselt töös, on valmis võtma vastutust ja osakb tegutseda ühise eesmärgi nimel. On valmis ja oskab probleeme rahumeelselt sõnadega lahendada.

Suhtluspädevus

Õpilane suudab ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning mõista teabe ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili, väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.

Matemaatika-, loodusteaduslik ja tehnoloogiapädevus

Õpilane suudab kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid erinevaid ülesandeid lahendades kõigis elu- ja tegevusvaldkondades; suudab kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõistab loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid, kasutab uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt.

Ettevõtlikkuspädevus

Õpilane osaleb nii individuaalses kui rühmategevustes. Suudab ideid luua, seada eesmärke ja neid ellu viia; korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi. Oskab näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, reageerida paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske.

Digipädevus

Õpilane suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust,

isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

2.6. LOOVTÖÖ III KOOLIASTMES

2.6.1. Loovtöö mõiste ja eesmärk

Loovtöö on iseseisvat mõtlemist arendav ja uut väärtust loov töö. See on juhendatud õppeprotsess, mille käigus õpilane rakendab iseseisva töö oskusi ja omandatud teadmisi, arendab loovust ja kinnistab ning täiendab koolis omandatud.

Loovtöökoks loetakse tööd, mis ületab ainekavas ettenähtud nõudeid.

Loovtöökoks võib olla uurimus, projekt, kunstitöö või muu taoline. Loovtööd võib teha nii individuaalselt kui ka kollektiivselt.

2.6.2. Loovtöö juhendamine, vormistamine ja hindamine

Loovtööde läbiviimise ja esitlemise ajakava korraldab õppejuht.

8. klassi I perioodi lõpuks valivad õpilased sobiva loovtöö teema. Teema võib olla nii ainepõhine, aineteülene kui ka lähtuda õpilase huvitegevusest. Loovtöö juhendajateks võivad olla kõik Kaarli Kooli õpetajad. Kaasjuhendaja võib olla väljastpoolt Kaarli Kooli. Loovtööde teemad ja juhendajad kinnitab kooli direktor.

Loovtöö uurimuslik või teoreetiline osa esitatakse tähtaegselt ja juhendikohaselt vormistatuna hindamiskomisjonile. Loovtööd esitletakse komisjoni ees suuliselt, kasutades sobivate vahenditega näitlikustamist.

Loovtöö kaitsmine toimub IV perioodil. Loovtöö kirjalikule osale ja selle esitlusele annab koondhinnangu vähemalt 3liikmeline hindamiskomisjon.

Loovtöö teema kantakse põhikooli lõputunnistusele. Loovtööd hinnatakse mittearvestava (arvestatud/ mittearvestatud) hindamise alustel.

Loovtöö juhendamise, vormistamise ja hindamise korra kinnitab direktor dokumendis „Loovtööde läbiviimise ja vormistamise juhend Kaarli Koolis“.

2.7 ÜLEKOOLILISTE JA KOOLIDEVAHELISTE PROJEKTIDE KAVANDAMISE PÕHIMÕTTED

Projektõpe on õppemeetod, kus õppetöö võib hõlmata erinevaid klassikomplekte, õppeaineid ja olla ajaliselts piiritlemata. Projektõpe tähendab pikemaajalist ja laiemat töötamist teemal, mis puudutab mitut erinevat ainet, selle käigus saadakse uusi teadmisi ning kogemusi.

Projektõppe kavandamisel lähtutakse kooli väärtustest, eesmärkidest, prioriteetidest, õppekavast ning õppeaastaks seatud aasta - ja perioodi teemast.

Ülekoolilised projektid kavandatakse reeglina enne õppeaasta algust ja kinnitatakse kooli üldtööplaanis augustikuu õppenõukogus. Lühemajalised projektid kavandatakse koos perioodi üldplaneeringuga ja kinnitatakse pedagoogilises nõukogus.

Ülekoolilised projektid rakenduvad:

- kogu kooliaasta vältel (projektinädalad, perioodiprojektid, teemapäevad, õppekäigud, õpimappide ja –vahendite koostamine, stendide koostamine, õpilasüritused jms);
- temaatiliste väljasõitude ja laagrite kaudu;

Koolidevahelised (olümpiaadid, konkurssid, võistlused jne) ja rahvusvahelised projektid kavandatakse lähtuvalt võimalustest ja vajadustest projektimeetmete avanemisel või koostööettepanekute heakskiitmisel kooli direktori poolt.

Koolidevahelistes projektides osalemisel soovib kool keskenduda õpilastes väärtuspädevuste, sotsiaalsete pädevuste, õpipädevuste, suhtluspädevuste ja ettevõtlikkuspädevuste arendamisele.

2.8 ÕPPESÜSTEEM KAARLI KOOLIS

2.8.1 Õppesüsteem

Õppe- ja kasvatustegevus lähtub üld-, tsükli- ja aineõpetuslikust korraldusest.

Õppeaasta jaguneb viieks perioodiks, milles on kokku 175 õppepäeva.

Õpilased saavad tagasisidet oma õpingutest igapäevaselt suuliselt ja kirjalikult ning kokkuvõtavad kirjalikud hinnangud/hinded kajastuvad õpinguraamatus poolaastahinnetena 2 korda õppeaasta jooksul (jaanuar ja juuni). Päevakava koostatakse võimalusel kogu õppeaastaks või vähemalt ühe õppeperioodi kaupa. Iga perioodi lõpus on koolivaheaeg vähemalt üks nädal.

2.8.2 Individuaalne õppekava

Individuaalset õppekava rakendatakse õpilasele, kel on tekkinud vajadus kasutada edasiliikumiseks ja õpeks erinevat tempot ning kokkuleppeid.

Individuaalset kava võimaldatakse õpilasele, kui

- tervislikud põhjused ei võimalda läbida aineid/kursusi ettenähtud ajaga, klassikaaslastega samas tempos;
- on tekkinud vajadus õppeaasta pikendamiseks (klassikursuse kordamine);
- õpilasel on spetsialisti poolt fikseeritud erivajadus (AEV või HEV).

2.8.3 Koolipäeva organiseerimine, õppetund

Koolimaja avatakse kell 8.00. Koolipäev algab kell 8.30. I ja II kooliastmes algab koolipäev hommikuringiga. **Õppetunni** pikkus on 45 minutit, vahetunni pikkus üldjuhul 10 minutit, söögivahetunni pikkus 30 minutit.

Lähtudes üldõpetuslikust lähenemisest ja õppe spetsiifilistest vajadustest (kunsti-, keele-, muusikaõpe, sport, praktikumid, kontrolltööd) võib tundide kestus muutuda, võimalikud on paaris- ja kolmiktunnid. Sellest lähtuvalt võib muutuda ka vahetunni aeg pikemaks.

I kooliastmes toimuvad õppetunnid enamasti klassitundidena (eesti keel, matemaatika, loodusõpetus, inimeseõpetus, väärtusõpetus, kunsti- ja tööõpetus, õppekäik). Ainetundidena toimuvad keeletunnid, kehaline kasvatus, muusikaõpetus ja vahel ka väärtusõpetus. II kooliastmest minnakse klassitundielt sujuvalt üle õppeainekesksele õpetusele, kasutades üld-, aine- ja tsükliõppe kombineeritud varianti. III kooliastmes toimub õpe aine – ja tsükliõppena kasutades ainetevahelisi lõimingu põhimõtteid.

Õppetunnid toimuvad koolis ja/või väljaspool kooli õppekäiguna. Õppimine võib toimuda reaalses ja/või virtuaalses keskkonnas nii rühmatööna kui iseseisvalt.

Huvitegevus on osaliselt integreeritud tunniplaani sisse.

1. – 3. klassis on tundide ajad:

Hommikuring 8.30 – 8.55

I tund 9.00 – 9.45

II tund 9.55 – 10.40

Söögivahetund

III tund 11.10 – 11.55

IV tund 12.05 – 12.50

V tund 13.00 – 13.45

VI tund 13.55 – 14.40

4. – 6. klassis on tundide ajad:

Hommikuring 8.30 – 8.40

I tund 8.45 – 9.30

II tund 9.40 – 10.25

III tund 10.35 – 11.20

Söögivahetund

IV tund 11.50 – 12.35

V tund 12.45 – 13.30

VI tund 13.40 – 14.25

VII tund 14.35 – 15.20

7.-9. klassis on tundide ajad:

I tund 8.30 - 9.15

II tund 9.25 – 10.10

III tund 10.20 – 11.05

Söögivahetund

Klassijuhataja minutid

IV tund 11.50 – 12.35

V tund 12.45 – 13.30

VI tund 13.40 – 14.25

VII tund 14.35 – 15.20

VIII tund 15.30 – 16.15

2.8.4 Tunnijaotusplaan

Iga klassi kohta on toodud ainete kaupa nädalakoormus, milles kajastub kohustuslikele ja valikainetele määratud tundide arv.

LT = lisatund, märgitud sulgudega (...)

	1.	2.	3.	I ka	4.	5.	6.	II ka	7.	8.	9.	III ka
eesti keel	7	6	6	19	4	3	4	11	2	2	3	6 (1)
kirjandus						2	2	4	2	2	2	6
A-võõrkeel	2	2	2	3 (3)	3	3	3	9	3	3	3	9
B-võõrkeel			2	(2)	3	3	3	3 (6)	3	3	3	9
matemaatika	3	4	3	10	5	4	5	13 (1)	5	4	4	13
loodusõpetus	1	1	1	3	2	3	2	7	2			2
geograafia									2	1	2	5
bioloogia									1	2	2	5
keemia										2	2	4
füüsika										2	2	4
ajalugu						1	2	3	2	2	2	6
inimeseõpetus		1	1	2	1	1		2	1	1		2
ühiskonnaõpetus							1	1		1	1	2
väärtus- ja usuõpetus	1	1	1	(3)	1	1	1	(3)	1	1	1	(3)
muusika	2	2	2	6	1	1	2	4	1	1	1	3
kunst	1	2	1,5	4,5	1	1	1	3	1	1	1	3
tööõpetus	1	1	2,5	4,5								
käsitöö ja kodundus; tehnoloogiaõpetus					2	2	1	5	2	2	1	5
kehaline kasvatus	2	3	3	8	2	3	3	8	2	2	2	6
Maksimaalne nädalakoormus	20	23	25	8 LT	25	28	30	10 LT	30	32	32	4 LT

2.8.5. Eksamite korraldus Kaarli Koolis

Üleminekueksamid

Kaarli Kooli korraldatakse üleminekuksamid 7. ja 8. klassis. Üleminekuksamite korraldamise eesmärgiks on:

- saada tagasisidet õppeprotsessi tulemuslikkusest,
- hinnata õpilaste teadmisi ja oskusi,
- anda õpilasele eksami sooritamise kogemus.

Üleminekuksam on 7. klassis suuline ja 8. klassis kirjalik.

Üleminekuksamite ained kinnitab direktor 3. perioodi alguses käskkirjaga ning eksam toimub 5. perioodil.

Üleminekuksami korra kinnitab direktor dokumendis „Üleminekuksami kord Kaarli Koolis“.

Põhikooli lõpueksamid

Põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava järgi õppiv IX klassi õpilane sooritab põhikooli lõpetamiseks järgmised põhikooli ühtlustatud küsimuste ja ülesannetega eksamid:

- eesti keele ja kirjanduse eksam;
- matemaatikaeksam;
- valikeksam järgmiste õppeainete hulgast: inglise keel, saksa keel, vene keel, bioloogia, keemia, füüsika, geograafia, ajalugu, ühiskonnaõpetus.

Oma valiku teatab põhikoolilõpetaja kooli juhtkonnale 1. veebruariks.

2.8.6. Kaarli Kooli lõpetamine

Kaarli Kooli lõpetab õpilane, kelle kõik perioodi-, eksami- ja aastahinded on positiivsed ja kes on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö. Aastahinded pannakse välja enne eksamiperioodi algust viiepallisüsteemis.

Põhikooli lõputunnistusele kantakse õpilase 9. klassi aastahinded ja nende ainete hinded, mida ta on eelnevates klassides õppekavajärgselt õppinud (nt loodusõpetus 7. klassis ning inimeseõpetus 8. klassis), samuti kooliastme üleminekuksami ja loovtöö teema.

Õpilasele, kellel on kuni kahes aines aasta- või lõpueksamihindeks „puudulik“, võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse põhjal õppenõukogu otsusega anda põhikooli lõputunnistuse. Erandjuhtumid lahendatakse õppenõukogus seadusega ettenähtud korras.

Haridusliku erivajadusega õpilasele, kelle individuaalne õppekava sätestab teistsugused nõuded võrreldes riikliku õppekavaga, on lõpetamise aluseks individuaalse õppekava õpitulemuste saavutatus.

2.9 ÕPPEPROTSESS KAARLI KOOLIS

2.9.1 I kooliaste

Õppetegevus. Pädevused.

Esimeses klassis on õpetuse ja kasvatuses põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, õpilase rolli sisseelamine, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetööks. Esimeses kooliastmes toimub orienteerumine mänguliselt õppimiselt teadvustatud õppimisele. Algkooli üldpädevusnõuete keskmes on õpioskused. Õppe korraldamise aluseks on üld- ja aineõpetusliku tööviisi kombinatsioon. Päevakavas on klassitunnid (mille raames klassiõpetaja õpetab erinevaid aineid iseseisvate distsipliinidena ning neid omavahel tervikuks seostades) ja ainetunnid.

Laste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu varieeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega. Lapsi ergutatakse küsima ja avastama. Õppeprotsessi käigus kujunevad lapsel esmased õpiharjumused ja -oskused, sh oma aja jaotamine ja õpiülesande juures püsimine. Pädevused kujunevad õppeprotsessis kõikide õppeainete vahendusel, aga ka tunni- ja koolivälises tegevuses. Õpetaja olulisim ülesanne on iga lapse eneseusu ja õpimotivatsiooni toetamine.

Esimeses kooliastmes keskendutakse:

1. kõlbeliste tõekspidamiste ning heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele;
2. positiivse suhtumise kujunemisele koolis käimisesse ja õppimisesse;
3. õpiharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse ja eesmärgistatud töö oskuste ning valikute tegemise oskuste arendamisele;
4. eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele;
5. põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel;
6. õpiraskuste äratundmisele ning tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

Esimest kooliastet lõpetav õpilane:

- 1) austab Jumalat, ennast, teisi inimesi ja ümbritsevat keskkonda;
- 2) peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist; on viisakas, täidab lubadusi; teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida; oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada;
- 3) tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega,

paaris ja rühmas, oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel;

4) teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt;

5) oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda järgida;

6) suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada;

7) mõistab ja kasutab õpitavas võõrkeeles igapäevaseid äraõpitud väljendeid ja lihtsamaid fraase;

8) arvutab ning oskab kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid ja mõõtühikuid erinevates eluvaldkondades eakohaseid ülesandeid lahendades;

9) käitub loodust hoidvalt;

10) oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada; oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitada ning lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti lugeda;

11) oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid;

12) austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb selle sümboleid ning täidab nendega seostuvaid käitumisreegleid;

13) oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu liikumisest, muusikast, loovast eneseväljendusest ja tegevusest;

14) hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve;

15) oskab ohtlikke olukordi vältida ja ohuolukorras abi kutsuda, oskab ohutult liigelda;

16) teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda, ning on valmis seda tegema.

2.9.2 II kooliaste

Õppetegevus. Pädevused.

II kooliastmes on õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Oluline on äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga hõlmatud teadmises- ja tegevusvaldkondade vastu ning aidata õpilastel kujuneda ennastjuhtivateks ning analüüsivõimelisteks õppijateks. Õppeprotsessis kasutatakse mitmekesiseid meetodeid ning seostatakse õpitut praktilise eluga. Pädevused kujunevad õppeprotsessis kõikide õppeainete vahendusel, aga ka tunni- ja koolivälises tegevuses.

Õpilastele luuakse võimalusi teha iseseisvaid valikuid ning arendada koostöö- ning suhtlemisoskusi. Palju pööratakse tähelepanu üksteist austava turvalise ja avatud õpikeskkonna loomisele.

Endiselt on tähtsal kohal õpioskuste kujunemine; kasutatakse ülesandeid, mille eesmärk on õppima õppimise teadvustamine iseendale ja kaaslastele. Toetatakse eneseväljendusoskuse ja argumeteerimisvõime arengut. Õpetaja olulisim ülesanne on õppeprotsessi eesmärgiteadlik suunamine, õpilaste õpitahte ja õpihuvi toetamine.

Ka II kooliastmes on õpetuse aluseks üldõpetuslik lähenemine. Alates 5. klassist minnakse sujuvalt üle aineõpetusele, kuid võib kasutada ka üld-, aine- ja tsükliõppe kombineeritud varianti.

Teises kooliastmes keskendutakse:

- 1) õpimotivatsiooni hoidmisele ja tõstmisele, seostades õpitut praktikaga ning võimaldades õpilastel teha valikuid, langetada otsuseid ja oma otsuste eest vastutada;
- 2) õpilaste erivõimete ja huvide äratundmisele ning arendamisele;
- 3) õpiraskustega õpilastele tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele;
- 4) õpilase andeid ja huvi toetavate huvitegevusvõimaluste pakkumisele.

Teist kooliastet lõpetav õpilane:

- 1) austab Jumalat, ennast, teisi inimesi ja ümbritsevat keskkonda;
- 2) väärtustab perekonda ning oma rolli pereliikmena;
- 3) peab tähtsaks inimsuhteid ning püüab suhtlemisel harmoonia ja vastastikuse mõistmise poole. Väärtustab sõprust, partnerlust ning oma kooli ja klassi kogukonda; peab tähtsaks ühtsust ja koostööd;
- 4) püüab lahendada probleeme väärikalt ja vastastikusest austusest lähtuvalt, mõistes kompromisside vajadust;
- 5) peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest;
- 6) oskab ja julgeb oma arvamust väljendada ja põhjendada ning vajadusel öelda "ei";
- 7) väärtustab oma rahvust, kultuuri ja religiooni, suhtudes teistesse inimestesse eelarvamusteta, tunnustades inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi;
- 8) oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest;
- 9) väärtustab enda ja teiste aega ning tööd; tunnustab ja aitab kaaslasi;
- 10) oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida;
- 11) teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides;

- 12) omab algteadmisi kristlusest ja tunneb eakohaselt kristlikku traditsiooni;
- 13) oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet;
- 14) tuleb vähemalt kahes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel rutiinsetel teemadel;
- 15) on kindlalt omandanud arvutus- ja mõõtmisoskuse ning tunneb ja oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid ülesannete lahendamisel erinevates eluvaldkondades;
- 16) väärtustab säästvat eluviisi, oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet, oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest;
- 17) oskab kasutada arvutit ja interneti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste;
- 18) oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel;
- 19) tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme;
- 20) väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada (kujutav kunst, muusika jm);
- 21) väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest;
- 22) on leidnud endale sobiva harrastuse ning omab üldist ettekujutust töömaailmast.

2.9.3 III kooliaste

Õppetegevus. Pädevused.

III kooliastmes on õppe ja kasvatuse põhitaotlus aidata õpilastel kujuneda vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida. Toetatakse õpilase õpihimu ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse, kultuurilise ja usulise (kristliku) identiteedi kujunemist.

Kolmandas kooliastmes keskendutakse:

- 1) õpimotivatsiooni hoidmisele; õpioskuste arendamisele;
- 2) õppesisu ja omandatavate oskuste seostamisele igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamisele tulevases tööelus ja jätkuõpingutes;
- 3) erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamisele ning eneseanalüüsi ja enesekontrollimise oskuse arendamisele;

- 4) pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimisele, eesmärkide püstitamisele ja oma tulemuste hindamisele;
- 5) õpilaste erivõimete ja huvide arendamisele;
- 6) õpilaste toetamisele nende edasiste õpingute ja kutsevalikute tegemisel.

Kolmandat kooliastet lõpetav õpilane:

- 1) austab Jumalat, ennast, teisi inimesi ja ümbritsevat keskkonda;
- 2) tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires;
- 3) väärtustab pere, kodu ja kooli;
- 4) tunneb ja austab oma keelt, kultuuri, ajalugu ja religiooni ning aitab kaasa nende säilimisele ja arengule. Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamustevabalt ja lugupidavalt;
- 5) tunneb kristlikku kultuurilugu ja omab põhiteadmisi erinevatest maailmareligioonidest
- 6) on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu;
- 7) on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärgid ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest;
- 8) suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid;
- 9) valdab vähemalt kahte võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste;
- 10) suudab lahendada igapäevaelu erinevates valdkondades tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemetodite (loogika ja ruumilise mõtlemise) ning esitusviiside (valemite, mudelite, skeemide, graafikute) kasutamist;
- 11) mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes;
- 12) oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi, nende üle arutleda, esitada teaduslikke seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi;(eraldi punkt loodusteaduse kohta)
- 13) tunneb maailmajaloo põhisündmusi, oskab neid analüüsida, luua seoseid nende vahel.
- 14) suudab tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada;
- 15) oskab IT vahendeid kasutada õppevahendina
- 16) on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust;
- 17) suudab väljendada ennast loominguliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist;

18) väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne;

19) mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.

2.10 HINDAMISSÜSTEEM KAARLI KOOLIS

Hindamine Kaarli Koolis tugevdab õpilaste õpimotivatsiooni ning toetab nende positiivset enesehinnangut ning on tagasisideks õppimise tulemuslikkuse kohta ja tegevusjuhiseks edasiminekul.

Kaarli Koolis hinnatakse nii õpilase arengut kui tema poolt omandatud teadmiste, oskuste ja arusaamise taset. Oluliseks peetakse teadmiste ja oskuste rakendamisel üles näidatud iseseisvust ja loomingulisust. Õpilane ja tema vanemad saavad hindamise kaudu tagasisidet õpilase arengu, annete, suhtlemis- ja koostööoskuste ning akadeemilise edenemise kohta. Adekvaatne tagasiside toetab õpitanet ja enesehinnangut ning annab nii õpilasele kui ka tema perele tegevusjuhised edasiminekukuks. Hinnangu/hinde kujunemisel on määravaks õpilase areng.

Hindamine Kaarli Koolis toimub **sõnaliste hinnangute kaudu, lähtudes kujundava hindamise põhimõtetest**. II kooliastmest lisandub sõnalisele hinnangule hinne tähtsüsteemis. III kooliastmes hinnatakse kõiki aineid sõnalise hinnangu ja hindegaga tähtsüsteemis (v.a. andeained/loovained ja väärtusõpetus, mille hindamisel kasutatakse mitmeeristuvat hindamist).

Iga perioodi alguses teavitab õpetaja õpilasi sellest, millised on eesoleva õppeperioodi jooksul nõutavad teadmised ja oskused ning hindamispõhimõtted.

Koolipoolne esmane tagasiside kanal on Stuudium. Iga koolipäeva lõpuks kannavad õpetajad Stuudiumisse hinnangud, hilinemised, puudumised, tunnikirjeldused ja kodused ülesanded. Konstruktivse arenguinfo edasiandmiseks kasutatakse Stuudiumi “jutumulli” lahtrit. Märkamiste sagedus sõltub õpetaja valikust, kuid mitte harvemini kui paar korda perioodi jooksul. Et oluline info õpilase tunnis osalemise, märkamiste ja ülesannete kohta jõuaks operatiivselt õpilase ja pereni, kohustuvad nii õpilased kui vanemad seda jooksvalt jälgima.

2.10.1 Kujundava hindamise põhimõtted Kaarli Koolis

Kujundav hindamine annab teavet õpilase arengu, õppeprotsessis osalemise, õpi- ning käitumisoskuste kujunemise ja õpitulemuste kohta. Hinnanguid antakse pidevalt nii suulises kui kirjalikus vormis õppeprotsessi käigus.

Sõnaline hinnang toetab lapse eneseusku, väljendab lugupidamist lapse püüdluste vastu, innustab teda edaspidiseks, toob välja parendusvaldkonnad ja seab edasised õppimise eesmärgid.

Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega.

Hindamisprotsessi kaasatakse läbi enesehindamise ka õpilane, et arendada tema oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel hinnata ning tõsta õpimotivatsiooni.

Hindamisprotsessi osaks on tihe koostöö koduga, mille eelduseks omakorda on, et kõik asjaosalised märkavad õpilase arengut ning analüüsivad selle eri aspekte. Kujundava hindamise kaudu õpib laps tundma oma andeid ning neid loovalt arendama. Perele annab koolist saadav tagasiside võimaluse targalt toetada lapse annete avaldumist, jätmata kahe silma vahele tähelepanu nõudvaid tahke lapse arengus.

Käitumise ja hoolsuse hindamisel lähtutakse kooli õppekava ja kooli kodukorra nõuetest.

Käitumise ja hoolsuse hindamise põhimõtteid ja korda tutvustavad õpilastele klassijuhataja ja aineõpetajad.

Käitumise, väärtushinnangute ja positiivse enesehinnangu kujundamiseks kasutatakse suulist tagasisidet, arengu- ja probleemvestlusi, kiitus- ja tänukirju ning teisi kooli väärtustega sobivaid võimalusi.

Kaarli Kooli väärtustega kooskõlas olevad käitumisnormid on kehtestatud kooli kodukorras.

2.10.2 Teadmiste ja oskuste hindamine

Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemuste ja eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes. Teadmiste hindamine on kui tagasiside aine omandamisest.

Hindamisel lähtutakse põhimõttest, et hindamine toetab õpilase positiivset enesehinnangut ja õpimotivatsiooni, tekitab eneseväarikust ja –usku.

Kaarli Koolis hinnatakse kujundava hindamise põhimõtteid järgides, II kooliastmest lisandub sõnalisele hinnangule hinne tähtsüsteemis.

Hinne kujuneb kahest osast: kokkulepitud sisu väljendavast tähest, mis iseloomustab mõõdetavaid õpitulemusi ning õpetaja sõnalistest tähelepanekutest ja selgitavatest kommentaaridest, mis annavad avaramat tagasisidet õpilase arengu, motivatsiooni, suhtlemis- ja koostööoskuste kohta. Sõnaline hinnang võimaldab täpsemini kirjeldada hetkeseisu ning anda ühtlasi soovitusi edasiseks.

Õpilaste akadeemilise edenemise hindamisel on Kaarli Koolis alates 4. klassist kasutusel kümne positiivse ja ühe negatiivse hindega hindamisskaala.

A+ Erakordne (üle 100%). Selle hinde saab õpilane juhul, kui tema töö/lahendus/idee on hiilgav, eriline, originaalne; kui õpilane on näidanud üles suurt loovust ja omaalgatust; kui teadmised ja oskused ületanud tunduvalt aineprogrammis nõutut.

A Suurepärane 95- 100 %

B+ Väga hea 90 - 94%

B Tõhus 85 - 89 %

C+ Hea 80 - 84%

C Keskpärane 75 - 79 %

D+ Piisav 70 - 74 %

D Rahuldav 65 - 69%

E+ Vähene 60 - 64 %

E Kasin 50 - 59 %

F Puudulik 0 - 49%

Lisaks sõnalistele hinnangutele kasutatakse hindamissüsteemis järgnevaid tähiseid (kasutusel Stuudiumis):

– kommentaar (hinnangu lahter).

“H” – õpilane hilines tundi.

“P” – õpilane puudus tunnist (punane värv näitab põhjusta puudumist ja roheline värv põhjendatud puudumist).

“V” – õpilane on tunnist vabastatud. Kui õpilast ei olnud kohal, peab ta lisaks märkima ka puudujaks. Kui õpilane on nii puudunud kui vabastatud, on antud puudumine automaatselt põhjendatud.

“K” - õpilasel on kodune töö tegemata.

“!”- tähelepanu: tähistab vastava hinnangu/tunni tähelepanu tõmbamiseks hüüumärgiga, õpetaja juhib tähelepanu.

“T” – õpilasel on töö esitamata.

“MH” – õpilane jääb hindamata (perioodihindes).

Kiitus/märkus – positiivsed ja negatiivsed tähelepanekud õpilaste kohta kajastatakse Stuudiumi kiituste ja märkuste seksioonis.

“AR” – õpilase töö on arvestatud. Kasutusel mitteeristuva hindamise korral.

“MA” – õpilase töö ei ole arvestatud. Kasutusel mitteeristuva hindamise korral.

Kui õpilane jääb puudumise tõttu hindamata või sooritus ei ole nõuetele vastav, siis märgitakse see Stuudiumi märgiga „T“ ja hinnangute lahtrisse kirjutatakse, mida ning millal on õpilasel vaja teha, et töö järele teha.

Õpilane, kes hinnatava ülesande päeval koolist puudus või ei saa tööd põhjendatult kaasa teha, sooritab järelvastamise õpetajaga kokkulepitud ajal. Hinnang kantakse Stuudiumisse puudumismärgi järele.

Järelvastamise korra ja tingimused oma aines määrab õpetaja vastavalt koolis kehtivale korrale ning teavitab sellest õppeaasta alguses vastava klassi õpilasi.

Iga koolipäeva lõpuks kannavad õpetajad Stuudiumi hinnangud, hilineb, puudumised, tunnikirjeldused ja kodused ülesanded. Positiivsed ja negatiivsed tähelepanekud märgitakse ära kiituste/märkuste või kommentaaride ja hinnangute näol.

Õpilane saab klassijuhatajalt, aineõpetajalt ja Stuudiumist teavet oma jooksvate hinnangute kohta.

2.10.3 Kokkuvõtvad hinnangud/hinded ja järgmisse klassi üleviimine

Kokkuvõtvad kirjalikud hinnangud/hinded kajastuvad õpinguraamatus poolaastahinnetena kaks korda õppeaasta jooksul (jaanuar ja juuni).

Kokkuvõtvad sõnalised hinnangud kirjeldavad õpilase arengut, õppetöös osalemist, kooliastme pädevuste ja õpioskuste kujunemist ning teadmiste ja oskuste omandamist. Kokkuvõtvates hinnangutes toob õpetaja esile lapse edusammud ja juhib tähelepanu arendamist vajavatele oskustele ning annab juhiseid edasiseks tegutsemiseks. Kokkuvõtvas hinnangus peab selgelt kajastuma, kuivõrd taotletud õpitulemused on saavutatud.

Kui õpilasele on jäänud andmata kokkuvõttev hinnang/hinne mõnes aines või õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, annab õpetaja teada, millised ülesanded ja milliseks tähtsaks tuleb õpilasel positiivse hinnangu/hinde saamiseks täita.

Kaarli Kooli järelvastamise korra kehtestab kooli direktor.

Vajadusel toimub õpilase individuaalne juhendamine või nõustamine vastavalt õppekavas ettenähtud korrale.

Kaarli Koolis on A – keeleks saksa keel ja B – keeleks inglise keel. Kaarli Kooliga alates 4. klassist liitunud õpilastele võimaldatakse vastastikusel kokkuleppel kooli ja õpilase vahel valida A – keeleks inglise keel ja B – keeleks saksa keel või mõni muu võõrkeel. Kokkulepe fikseeritakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil.

Saksa keelest erinevat võõrkeelt võimaldatakse õpilasel väljaspool kooli akrediteeritud keeletkoolis, tingimusel, et saavutatakse riikliku õppekava või individuaalse õppekavaga määratud

õpitudemusi. Õpilane tõendab oma kooliväliselt omandatud teadmisi ja oskusi kaks korda õppeaastas akrediteeritud keeltekoostist saadud rahvusvahelise keeletaseme tunnistusega.

Klassikursuse lõpetamiseks on vajalik positiivsed poolaastahinnangud/-hinded kõikides õppeainetes.

Sellest lähtuvalt otsustab õppenõukogu, kas viia õpilane järgmisse klassi, jätta täiendavale õppetööle või klassikursust kordama. Õpilaste järgmisse klassi üleviimise otsus tehakse enne õppeperioodi lõppu.

Õpilane, kes jäeti täiendavale õppetööle, kuid keda ei jäeta klassikursust kordama, viiakse järgmisse klassi üle hiljemalt 30. augustiks.

Tähtaegu ei kohaldata õpilase puhul, kellele on koostatud individuaalne õppekava, kus on ettenähtud erisused järgmisse klassi üleviimise ajas.

Koondhinne pannakse numbriliselt välja siis, kui õpilane lahkub Kaarli Koolist või lõpetab selle. Sellisel juhul teisendatakse hinnangud/hinded 5-e palli süsteemi koolis kasutusel oleva skaala alusel:

A+	A	B+	B	C+	C	D+	D	E+	E	F
5			4			3			2 ja 1	

Hindamisel 5-e palli süsteemis märgitakse:

1. hindega „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitudemuste saavutatust, kui saavutatud õpitudemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitudemustele täiel määral ja ületavad neid
2. hindega „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitudemuste saavutatust, kui saavutatud õpitudemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitudemustele;
3. hindega „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitudemuste saavutatust, kui saavutatud õpitudemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus;
4. hindega „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitudemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitudemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus;
hindega „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitudemuste saavutatust, kui saavutatud õpitudemused ei võimalda oluliste raskusteta

hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

Koondhinne pannakse numbriliselt välja ka mitteeristuva hindamise korral siis, kui õpilane lahkub Kaarli Koolist või lõpetab selle. Sellisel juhul teisendatakse need 5-e palli süsteemi järgnevalt: „AR“ - üldjuhul teisendatakse „AR“ hindele 5. Õpetajal on õigus hinnet alandada (hindele 4 või 3) jooksvates hinnangutes välja toodud kommentaaride põhjal. „MA“ – teisendatakse hindele 2 ja 1.

2.10.4 Hinde vaidlustamine

Hinde vaidlustamisel pöördub õpilane või lapsevanem kõigepealt aineõpetaja või klassijuhataja poole, erandkorras õppejuhi ja direktori poole.

Kui kokkulepet ei saavutata, siis õpilasel või tema seaduslikul esindajal on õigus hindeid vaidlustada kümne päeva jooksul pärast hinde või hinnangu teadasaamist, esitades õppenõukogule kirjalikult vastava taotluse koos põhjendusega.

2.10.5 Õpilase täiendavale õppetööle ja klassikursust kordama jätmine

Täiendavale õppetööle jäetakse õpilane siis, kui ta ei ole õppeperioodi lõpuks omandanud õppekavas nõutud teadmisi ja oskusi.

Täiendavale õppetööle jäetakse õpilane nendes õppeainetes, milles teise poolaasta kokkuvõttev hinne on „mittearvestatud“ või „F“.

Täiendava õppetöö kestus on kuni 10 päeva. Iga õppepäeva pikkuseks on kuni 5 õppetundi.

Täiendav õppetöö toimub aineõpetaja poolt koostatud plaani alusel, mille aineõpetaja annab enne õppeperioodi lõppu õpilasele ja tema vanemale tutvumiseks. Õpilane täidab aineõpetaja vahetel juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid.

Täiendava õppetöö lõpus muudab aineõpetaja hinde „mittearvestatud“ või „F“ vastavalt kas „arvestatud“ või positiivseks hindeks kooli õppekavas kehtestatud skaalal („E“ – „A“).

Aineõpetaja täidab Stuudiumi e-päevikus täiendava õppetöö osa. Aineõpetaja teeb täiendavast õppetööst kokkuvõtte, mille esitab täiendava õppetöö lõpus õppejuhile.

Täiendavale õppetööle jäetud ja selle sooritanud õpilase üleviimise järgmisse klassi või kooli lõpetamise otsustab õppenõukogu.

Pärast põhikooli lõpueksamite sooritamist võib jätta täiendavale õppetööle IX klassi õpilase, kelle teadmised ja oskused kuni kahes õppeaines ei vasta õppekavas esitatud nõuetele.

I-III kooliastmel võib õppenõukogu põhjendatud otsusega erandjuhul jätta õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamas õppeaines pandud välja II poolaasta kokkuvõttev hinne «mittearvestatud» või „F“, täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsuse tegemisel õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses peavad olema välja toodud kaalutlused, millest tulenevalt on leitud, et õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks on otstarbekas jätta õpilane klassikursust kordama.

Klassikursust ei jäeta kordama lihtsustatud riikliku õppekava alusel õppivat õpilast.

2.11 HARIDUSLIKE ERIVAJADUSTEGA ÕPILASTE ÕPPEKORRALDUSE PÕHIMÕTTED JA TUGITEENUSTE RAKENDAMISE KORD

Hariduslike erivajadustega on õpilane, kelle eriline andekus, õpiraskused, terviserike, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õppes eemal viibimine või kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õppekeskkonnas (õppevahendid, õpperuumid, suhtluskeel või muud alternatiivsed kommunikatsioonid, tugipersonal ja muu selline) või taotletavates õpitulemustes.

Haridusliku erivajadusega õpilase õppe korraldamisel lähtub Kaarli Kool kaasava õppe põhimõtetest, mille kohaselt õpib haridusliku erivajadusega õpilane tavaklassis. Sõltuvalt õpilase hariduslikust erivajadusest võib kool teha talle muudatusi või kohandusi õppeajas, õppe sisus, õppeprotsessis, õppekeskkonnas või taotletavates õpitulemustes. Nende muudatuste tegemisse kaasatakse ka õpilase vanem.

Õppe- ja kasvatusprotsessi paremaks korraldamiseks on koolis loodud tugisüsteem, mille eesmärk on toetada iga õpilase arengut.

Haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerijaks on HEV koordinaator, kelle määrab ametisse kooli direktor ning kelle ülesandeks on haridusliku erivajadusega õpilase õppe ja arengu toetamiseks vajaliku koostöö korraldamine tugispetsialistide, klassijuhataja ja õpetajate vahel. Ta nõustab ja teeb koostööd ka lapsevanematega.

Vastavalt erivajadusele määrab ta koostöös tugisüsteemi spetsialistidega õpilasele sobiva õpiabivormi ning jälgib õpiabi tõhusust. HEV koordinaator toetab ja juhendab õpetajat õpilase haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, lapsevanemale ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks ja täiendavate uuringute läbiviimiseks.

Kaarli Koolis toimub süsteemselt iga õpilase tervisliku seisundi, arengu ja õpingute jälgimine. HEV koordinaator koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega teeb õppeaasta alguses kindlaks tuge vajavad õpilased.

Õpilase kohta kogutakse igakülgset infot, et õigeaegselt märgata tervisehäireid, õpiraskusi, üld- ja eriandekust ning erivajadusi. Kool korraldab õpilase pedagoogilis – psühholoogilise hindamise. Uuringute tulemused, samuti õpetajate tähelepanekud ja tugispetsialistide soovitusel ning vajadusel koolivälise nõustamismeeskonna antud soovitusel, rakendatud teenused ja tugi ning hinnang nende tulemuslikkuse kohta kantakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardile. Individuaalse arengu jälgimise kaardi täitmise eest vastutab HEV koordinaator. Individuaalse arengu jälgimise kaarti koostavad ja täidavad klassijuhatajad, aineõpetajad ja tugispetsialistid.

Õpilasega tegelevad õpetajad ja tugispetsialistid jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut õppeaasta jooksul. Vähemalt korra õppeaastas hindab HEV koordinaator koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega soovitatud toe rakendamise mõju ning teeb ettepanekud edasiseks tegevuseks (toe rakendamise lõpetamine või jätkamine samal või tõhustatud viisil; toe vahetamine või muu toe lisamine; täiendavate uuringute teostamine, eriarsti, erispetsialisti või nõustamiskomisjoni poole pöördumise soovitamine).

Kaarli Koolis pakutakse tuge vajavale õpilasele esimese järjekorras üldist tuge (mille rakendamise eeldusena ei ole ette nähtud nõustamiskomisjoni soovitus):

- õpetaja poolt pakutavat individuaalset lisajuhendamist (järeleaitamine, kodutööde täitmise juhendamine, konsultatsioonid);
- tugispetsialisti teenus (eripedagoog, logopeed, psühholoog, arst/kooliõde, sotsiaalpedagoog)
- individuaalse õppekava rakendamine;
- vajadusel on koolis võimalused rakendada hariduslike erivajadustega õpilastele õppe paremaks korraldamiseks ka erinevaid õpiabirühmi (logopeediline või eripedagoogiline).

Õpilase vastuvõtmine õpiabirühma toimub individuaalse arengu jälgimise kaardi alusel, HEV koordinaatori soovitusel, lapsevanema nõusolekul ja kooli direktori otsusega.

Andekate õpilaste puhul tagatakse neile vajaduse korral täiendav juhendamine aineõpetajate poolt: keerukama raskusastmega ülesanded (oluline ei ole mitte kvantiteet vaid kvaliteet), kaasaahaaramisvõimalused ainetundides (õpilane suunatakse omandatud materjali rakendama, kaaslastele selgitusi jagama ja näiteid välja töötama, tasemelt tugevamaid ja loovuse rakendamist nõudvaid ülesandeid lahendama), III kooliastmes koostöö aineõpetajatega andeka õpilase toetamiseks olümpiaadidel ning erinevatel võistlustel osalemisel.

Kaarli Kool toetab erinevast keele- ja kultuuriruumist ja/või kakskeelsest perest pärit lapse eesti keele õpet ja keelelist arengut, vajadusel koostatakse õpilasele individuaalne õppekava.

Kaarli Kool teeb koduga tihedat koostööd. Oluline hindamise lähtekoht on tagasiside. Igasugune lapse arengus toimunud edusamm on väärtustatud.

Kui kooli poolt tagatud üldine tugi ei anna õpilase arengus soovitud tulemusi, tehakse koostööd eriala spetsialistidega väljaspool kooli: Rajaleidja keskus, Tallinna Õppenõustamiskeskus jm.

2.12 KARJÄÄRITEENUSTE KORRALDUS

Õppekava läbivat teemat „Töölane karjäär ja selle kujundamine“ käsitletakse kogu põhikoolis õpitava aja jooksul igas vanuseastmes. Sellega seotud teemasid käsitletakse klassijuhatajatundides, klassivälises ühistegevuses, õppekäikudel ja spetsiaalsetes loengutes. Karjäärinõustamiseks korraldatakse 9. klassi õpilastele loenguid.

Selle teema õpetamisega taotletakse, et õpilane:

- teadvustab oma huvid, võimed, oskused, mis võimaldab adekvaatse enesehinnangu kujunemist ning konkreetsete karjääriplaanide tegemist;
- tutvub erinevate ametite/elukutsetega, saab teavet muutustest töömaailmas ning nendest lähtuvatest tulevikuprognosidest;
- arendab oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, meeskonna-ja infotöötlusoskusi jm, et kujundada valmisolek töömaailma sisenemiseks, elukestvaks õppimiseks ning karjääriotsuste tegemiseks.

Karjääriteenuse korraldust koolis koordineerib õppejuht.

Karjääriteenuse kaudu aidatakse õpilasel saada tuge, kui õpilane vajab abi või nõu:

- suuna või valikainete valikul;
- oma tuleviku ja karjääri planeerimisel;
- kui õpilane kahtleb oma valitud suuna sobivuses;
- oma õpingute ühildamisel töö või õppekavavälise tegevusega;
- statsionaarsest õppes mittestatsionaarsesse ülemineku kohta või kooli lõpetamiseks eksternina;
- individuaalsel õppekaval õppimise ja individuaalse õppekava taotlemise kohta;
- õppekavavälise tegevuse või õppimise otsimise kohta;
- eneseanalüüsi koostamisel;
- vestlusteks valmistumisel või gümnaasiumisse astumiseks.

Õpetaja ja õppejuht võivad olla abiks õpilastele, et

- toetada nende osalemist erinevates noorteprojektides ja -programmides ning rahvusvahelises suhtluses;
- olla õpilase usaldus- ja kontaktisikuks suhetes täiskasvanute maailmaga;
- vahendada õpilastele vajalikku informatsiooni vaba aja tegevuse ja kutsesuunitluse alal;
- toetada õpilasi eluagse õppe põhimõtte väärtustamisel.

Karjääriteenistuse hulka kuulub ka karjääri- ja tööteemalise kirjanduse soovitamine ning kataloogide tutvustamine õppeasutuste kohta, kus on võimalik jätkata õpinguid peale põhikooli või kus saab õppida õppekavaväliselt. Karjääriplaneerimist toetab Eesti Töötukassa.

2.13 KOOLIRAHU JA TURVALISUS

Iga õpilasel ja koolitöötajal on õigus koolirahule. Kooliväärtuste järjepidev järgimine tagab keskkonna, kus on kombeks üksteisest lugu pidada. Edukalt toimiv väärtusruum välistab koolivägivalla ja vähendab turvalisusriske. Koolirahu rikkumine vähendab turvatunnet ja sellele reageeritakse koheselt.

2.13.1 Kooli kriisimeeskond

Kriisina käsitletakse koolis olukordi, kus kooli tavapärase toimimine ei ole piisav selleks, et olukorraga toime tulla. Kõikidesse kooli väärtusruumiga sobimatutesse isiksust alandavatesse juhtumitesse suhtutakse täie tõsidusega. Psühholoogiliselt turvalise keskkonna taastamise eest kannab hoolt iga õpetaja, kes hälbiva olukorraga kokku puutub. Kooli kriisimeeskond tagab operatiivse ja adekvaatse käitumise kooli laiemalt puudutavates kriisiolukordades. Koolis on välja töötatud kriisikava, millest lähtuvalt on valmis reageerima kõik kooli töötajad.

3. LAPSE ARENGUT TOETAVAD TEGEVUSED

3.1 LAPSE ARENGU TOETAMINE VÄLJASPOOL ÕPPETEGEVUST

Igapäevastele õppetegevustele lisaks on Kaarli Koolis rakendatud erinevaid võimalusi lapse õpingute ja arengu toetamiseks.

Lapse arengut toetavateks tegevusteks koolis on:

- hommikuring,
- tunniväline tegevus,
- õppekäigud,
- pikapäevarühm,
- huvitegevus,
- ühisüritused.

3.1.1 Hommikuring

Iga koolipäev algab I – VI klassis ühise päeva sissejuhatusega ehk hommikuringiga, kus käsitletakse klassijuhataja eestvedamisel erinevaid teemasid, mis lähtuvad kooli periooditeemadest, aktuaalsetest ühiskonnateemadest, kiriku- ja rahvakalendri pühadest ning laste endi huvist. III kooliastmes toimuvad kord päevas hommikuringi asemel klassijuhatajamineutid vastavalt päevaplaanile. Hommikuringi osa on hommikupalve. Esmaspäeviti toimuvad kooliosade kaupa ühised hommikupalvused.

Homikuringi eesmärgiks on koolipäeva sujuv sissejuhatamine; laste silmaringi laiendamine; laste kuulamis- ja eneseväljendamisoskuste arendamine ning olulistel teemadel kaasmõtlemine. Hommikuring on oluline osa kooli väärtuskasvatusest.

3.1.2 Tunniväline tegevus

Tunniväline tegevus on klassi õppetööväline ühistegevus, mis toetab kooli eesmärkide elluviimist. Siia alla kuuluvad klassiõhtud, kultuuriasutuste ja –ürituste ühiskülastused, ekskursioonid, väljasõidud, õpilaste omaalgatuslikud üritused, klasside pereüritused (n. lapsevanemate eestvedamisel) jms.

Tunniväline tegevus on kooskõlastatud kooli juhtkonnaga ja toimub alati täiskasvanu (õpetaja või lapsevanem) toel ja vastutusel.

3.1.3 Õppekäigud

Õppekäikudel on Kaarli Kooli õppetöös väga oluline roll. Need toimuvad regulaarselt, lähtudes perioodi teemast, ainekavadest ja kooli loodus – ja töökasvatuseprogrammist.

Loodus- ja töökasvatuseprogrammis on ära jaotatud üheksa klassi soovituslikud õppekäigud nii loodusesse kui töökasvatusega seotud paikadesse. Programm on koostatud vastavalt sellele, milliseid teemasid vastavas klassis ainekavade järgi käsitletakse ja et põhikooli jooksul saaksid lapsed tutvuda Eestimaa erinevate paikade, erinevate looduskooslustega ning saaksid teadmisi taime- ja loomakasvatusest kui ka talutöödest.

Õppekäikude eesmärgiks on aidata kinnistada õppetegevustes saadud teadmisi, laiendada laste silmaringi ja siduda teoreetilised teadmised praktilise kogemusega.

Siia alla kuuluvad ka kohtumised erialaspetsialistidega ning teemaüritused.

3.1.4 Pikapäevarühm

Koolis töötab pikapäevarühm 1.-3. klassi õpilastele. Pikapäevarühm tegutseb kõikidel koolipäevadel tundide lõpust kuni 17.00.

Pikapäevarühma eesmärgid:

- laste tegevuse koordineerimine pärast tundide lõppu ning laste sihipärane tegutsemine koolimajas;
- õpilaste suunamine kodutööde tegemisele ja vajaduse korral abistamine;
- õpilase ja õpetaja vahelise individuaalse suhtlemisvõimaluse pakkumine;
- iseseisvate tööharjumuste kujundamine;
- koolikaaslastega heade suhete loomine ja hoidmine;
- turvalise koolikeskkonna loomine pärast tundide lõppu.

3.1.5 Huvitegevus

Lisaks õppetegevusele pakutakse õpilastele võimalust osaleda erinevates huviringides, mis toetavad lapse igakülgset arengut.

Huvitegevust korraldatakse koostöös Kaarli Kooli lasteaia ja Kaarli koguduse lastetöoga.

3.1.6 Ühisüritused

Ühisüritused on kogu kooliperet (õpilased, lapsevanemad, õpetajad) hõlmavad ja ühendavad ettevõtmised. Nende eesmärgiks on:

- ühiste väärtuste ja maailmavaate jagamine;
- osaduse kogemine;
- kooli jaoks tähtsate sündmuste tähistamine,
- ühtsustunde loomine ja suurendamine,
- koostöö soodustamine erinevate huvigruppide vahel.

3.2 KAARLI KOOLI TRADITSIOONID

Kaarli Kool loob ja väärtustab oma kooli traditsioone. Need kujunevad kogu koolipere ühisloominguna.

Traditsioonilised üritused on:

õppeaasta alguse aktus-palvus Kaarli kirikus,
lõikustänupüha tähistamine,
õpetajate päeva tähistamine,
palverännak
isadepäeva tähistamine,
advendiküünla süütamine kirikus,
advendikontsert,
inglimäng advendiajal
koolipere jõulujumalateenistus,
Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamine,
emakeelepäeva tähistamine,
Suure Nädala ja ülestõusmispühade tähistamine,
emadepäeva tähistamine,
kooliaasta pidulik lõpetamine Kaarli kirikus,
palvused erinevatel kirikuaasta pühadel,
heategevuskontserdid ja –laadad,
Kaarli Kooli mälumängud,
turnimis- ja orienteerumispäevad,
omaloomingu - ja leiutamisekonkurss
isetegevuskontsert.

3.3. KLASSIJUHATAMINE

I -V klassis täidab klassiõpetaja ka klassijuhataja ülesandeid. Alates VI klassist on klassjuhatajaks üks või mitu õpetajat.

Esmasteks klassijuhataja ülesanneteks on klassikollektiivi sidustamine ja klassi töökorralduse juhtimine. Selleks klassijuhataja:

- kujundab klassi sotsiaalseid ja suhteid
- valmistab ette ja viib läbi hommikuringid või klassijuhatajamineutid

- jälgib laste õppeedukust ja arengut ning vajadusel koordineerib koostöös tugispetsialistidega abi- ja tugiõpet,
- korraldab infovahetust kooli ja kodu vahel,
- viib läbi lapse arenguestlusi ja probleemvestlusi,
- korraldab klassivälisist tegevust.

Klassijuhataja on kooli väärtuste otsene vahendaja olles ise nende väärtuste kandja ja isiklik eeskuju.

3.4 KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA

Töös lapsevanematega lähtume järgnevast:

- Lapse turvatunne suureneb, kui lapsevanema ja õpetaja vahel on hea ning usalduslik suhe.
- Koduse tausta ja kasvukeskkonna tundmine loob õpetajale paremad võimalused õppetöö eesmärkide elluviimiseks.
- Kodu ja kooli hea koostöö ning ühine väärtussüsteem aitab vähendada konflikte, eelarvamusi ja möödarääkimisi.
- Kool küsib lapsevanemate tagasisidet ja kaasab arendustegevusse.
- Eduka koostöö aluseks on kodu ja kooli vaheline pidev infovahetus.
- Õpetaja on avatud, valmis aktiivseks koostööks, infovahetuseks ja pedagoogiliseks nõustamiseks.
- Kord aastas toimuvad lapsevanemate ja lapsega arenguestlused, mille käigus selgitatakse vastastikused ootused ja eesmärgid lapse arenguks ning antakse/saadakse tagasisidet möödunud tööperioodi kohta.
- Lapsevanemaid kaasatakse kooli igapäevaelu ja ühisürituste korraldamisesse.
- Lapsevanemate esindajad kuuluvad kooli nõukogusse, mis igakülselt toetab kooli arengut.
- Kõigil lapsevanematel on koolielus kaasarääkimiseks ja tegutsemiseks võimalus osaleda erinevates koolielu arendavates ja rikastavates toimkondades.
- Kooli astumisel tutvustatakse lapsevanematele õppetegevust korraldavaid dokumente ja viiakse läbi tutvumisvestlus.

Tulemuslikuks koostööks lapsevanematega on kasutusel alljärgnev:

Kirjalik info:

Võimalus tutvuda kooli arengukava, õppekava jt. kooli tööd reguleerivate avalike materjalidega

E-päevik ja elektroonilised suhtlusgrupid

Teadetetahvel

Rahuloluküsitlus

Tugispetsialistide tagasiside

Menüü

Vahetu suhtlemine:

Eelnev kooliga tutvumine

Lapse arengut puudutavad vestlused lapse ja lapsevanematega

Igapäevane infovahetus

Lapsevanemate koosolekud

Infotunnid

Loengud lapsevanematele

Pere- ja ühisüritused

Ekskursioonid ja väljasõidud

Lapsevanemate kaasamine ürituste korraldamisse

Lapsevanemate esindus kooli nõukogus

3.5. ARENGUVESTLUS

Lapse arenguestlus on usalduslik õpetaja, lapse ja lapsevanema vaheline arutelu lapse arenguks soodsate tingimuste loomiseks, lapse huvi ja soodumuste ning vanemate ootuse väljaselgitamiseks. See on arvamuste vahetus, mis viib lapsevanema, lapse ja õpetaja paremale omavahelisele mõistmisele ja koostööle. Arenguestlus toimub vähemalt kord õppeaastas.

Arenguestlusel analüüsitakse õpilase arengut ja toimetulekut tulenevalt õpilase individuaalsest eripäradest ja õpilase, vanema või kooli poolt oluliseks peetavast (näiteks käitumine ja emotsionaalne seisund, hoiakud ja väärtushinnangud, motivatsioon, huvid, teadmised ja oskused). Arenguestlus võimaldab anda tagasisidet õppekava üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatuseesmärkide, läbivate teemade eesmärkide, ainevaldkondlike eesmärkide ja ainealaste õpitulemuste kohta. Arenguestlusel seatakse lapsele individuaalsed õpieesmärgid. Arenguestluse oluline osa on õpilase enesehindamine.

Arenguestluse läbiviimise korra kinnitab direktor dokumendis „Kaarli Kooli arenguestluse läbiviimise kord“

3.6 ÕPILASE JA VANEMA TEAVITAMINE NING NÕUSTAMINE

Klassi- ja aineõpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet vastavalt õpilase vajadustele. Õpilase võimete ja annete kõrgeimale võimalikule tasemele arendamiseks tuleb põhikoolis selgitada välja õpilase individuaalsed õpivajadused, valida sobivad õppemeetodid ning korraldada vajadusel diferentseeritud õpet. Põhikool tagab õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendava pedagoogilise juhendamise väljaspool õppetunde.

Kaarli Kool nõustab vajaduse korral õpilast ja õpilase vanemat õpilase arengu toetamises ja kodus õppimises.

Kaarli Kool korraldab õpilaste ja vanemate teavitamist edasiõppimisvõimalustest ning tagab õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavuse.

Kaarli Kool tagab õpilasele ning vanematele teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatuse korralduse kohta ning juhendamise ja nõustamise õppetööd käsitlevates küsimustes. Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks õppeperioodi või poolaasta algul.

3.7 ÕPILASEGA SEONDUVAD DOKUMENDID

Õpilasega on Kaarli Koolis seotud järgmised dokumendid:

- õpinguraamat,
- e-päevik,
- arengu- ning probleemvestluste protokollid,
- tervisekaart,
- individuaalne arengu jälgimise kaart;
- õpilaspilet.

Õpilastega seonduvad dokumendid on kooskõlas EV Andmekaitse seadusega, andmete käsitlemisel lähtutakse konfidentsiaalsusest.

4. ÕPETAJATE KOOSTÖÖ JA TÖÖ PLANEERIMISE PÕHIMÕTTED

Kaarli Koolis on rakendatud väärtushoiakutel põhinev juhtimissüsteem, kus ühiste eesmärkide ja isikliku motiveerimise kaudu on protsessi aktiivselt kaasatud kõik töötajad. Kooli tegevuse aluseks olevad põhiväärtused on välja töötatud koostöös personaliga. Ühiste väärtushoiakute rakendamine loob soodsa koostöökliima, tekitab tugevamat missioonitunnet ja pühendumist ning teeb ühiste eesmärkide saavutamise tunduvalt efektiivsemaks.

Kaarli Koolis toimub kogu kollektiivi haarav analüüsimis- ja planeerimisprotsess. Selleks toimuvad süstemaatiliselt igakuised/-nädalased nõupidamised ning pikemad seminarid ja laagrid paar korda aastas. Kord kuus toimub pedagoogiline nõupidamine, vähemalt 4 korda aastas õppenõukogu koosolekud ja kord kuus nõupidamised laste arengu individuaalseks toetamiseks kooliosade kaupa. Lisaks peetakse vajadusel nädalapõhiseid infotunde töökorralduslikes ja üritustega seotud küsimustes. Kaks korda aastas toimuvad kogu Kaarli Kooli kollektiivi (sh lasteaed) hõlmavad seminarid, kus analüüsitakse möödunud perioodi ja planeeritakse uut.

Lisaks toimuvad aasta lõikes mitmed kollektiivi ühendavad ja osadust pakkuvad ühisüritused ja kokkusaamised. Ühise vaimuse ja hingehariduse kasvatamiseks ja tugevdamiseks alustatakse kõiki personali kohtumisi palvuste või mõtisklustega. Kord kuus on võimalus osa võtta ühisest jumalateenistusest ja sellele järgnevast vestlusest vaimulikel teemadel koguduse vaimuliku juhendamisel.

Probleemkohtade lahendamiseks kasutatakse teadlikult kovisiooni ja ühise probleemvestluse või arutelu võimalusi. Samas on loodud tugimehhanismid juhtkonna, kooli nõukogu ning erispetsialistide (nt psühholoog, vaimulik) poolt.

Toimib ka vastastikune tagasiside andmise süsteem (kolleegi tagasiside), enesehindamine, arenguestlused (nii direktori, õppejuhi kui pidaja esindjaga) ja meeskonna töö analüüs, kus saab välja tuua personaalsed või meeskondlikud arengud, tugevused, nõrkused ning otsida parentusvõimalusi. Meeskonnatööd analüüsitakse kaks korda aastas maja kollektiivi siseselt.

Pedagoogid teevad enesehindamise analüüsi kaks korda õppeaasta jooksul ning põhjalikum analüüs toimub koos kevadise arenguestlusega, kus tuuakse välja ka kolleegide tagasiside.

Õpetajate töö planeerimine

Ainekavad

Ainekava on dokument, mis kajastab õppeaine õppimise eesmärke ja sisu klasside kaupa, eeldatavaid õpitulemusi, läbivate teemade käsitlemist, üldpädevuste kujundamist.

Ainekavades fikseeritakse lõiminguvõimalused aine sees ja valdkonnaainete vahel ning ainealased projektid ja võimalused praktilisteks tegevusteks.

Ainekava on õpetajale igapäevase õppetöö planeerimise aluseks antud aine õpetamisel. Samuti on ainekava mõeldud nii õpilasele kui ka lapsevanemale ülevaate saamiseks ainest.

Ainekava luuakse koostöös kõikide vastava aine õpetajate vahel. Ainekavadest lähtuvalt koostatakse tööplaanid.

Kaarli Koolis on ainekavad koostatud järgmistes ainetes (vt lisa):

eesti keel
kirjandus
võõrkeel: saksa keel
võõrkeel: inglise keel
matemaatika
loodusõpetus
geograafia
bioloogia
keemia
füüsika
ajalugu
inimeseõpetus
ühiskonnaõpetus
muusika
kunst
tööõpetus, käsitöö, kodundus ja tehnoloogia
kehaline kasvatus (sh. ujumine)
väärtus- ja usuõpetus

Tööplaan

Tööplaan on õpetaja dokument, perioodi plaan, mis on töö üldise planeerimise aluseks kindlas klassikollektiivis ja mida õpetaja korrigeerib vastavalt vajadusele. Tööplaani koostamisel lähtutakse ainekavast, perioodi teemast, kooli kalenderplaanist jt. ettevõtmistest, mis võivad aine õpetamist mõjutada ja mis on perioodi alguses ette näha ja planeeritavad. Samuti planeerib õpetaja tööplaanis tähtsamad kontrolltööd, esitlused jne. Tööplaan vormistatakse nädalate kaupa ühe kuu lõikes, hiljemalt eelneva kuu viimaseks reedeks. Tööplaanid koostatakse veebipõhiselt, soodustades ainetevahelist lõimingut.

Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu perioodi teemast lähtudes. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingut planeerivad aineõpetajad koostöös tööplaani koostamise käigus. Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel; õppeainete, koolisest projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil.

5. ÕPPEKAVA VASTUVÕTMISE, ARENDAMISE JA MUUDATUSTE TEGEMISE KORD

Õppekava koostamisel osaleb kogu kooli pedagoogiline personal kas arendustoimkondade või kogu meeskonda hõlmava ühistöö kaudu. Õppenõukogu ja kooli nõukogu poolt heakskiidetud õppekava esitab kooli direktor pidajale kinnitamiseks.

Kooli õppekava on pidevalt arenev ja täienev dokument, mis on aluseks kogu õppetöö korraldusele.

Õppekava arendamine toimub süstemaatiliselt, põhjalikum õppekava analüüs tehakse kord aastas õppeaasta lõpus.

Nõukogu tutvub õppekava järgse tegevusega ja õppekava arendustööga kord poole aasta jooksul ja teeb vajadusel omapoolseid ettepanekuid.

Muudatused õppekavas kinnitab õppenõukogu ettepanekul kooli pidaja.